

EGY AZ ISTEN

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 21. (81.) ÉVF. • 9. SZÁM • 2011. SZEPTEMBER • ÁRA: 2,00 LEJ

Fotó: Újvárosi Katalin

Legendás nyarak emlékei

Gyermekkoromban nem voltak egyházi táborok. Sólyom- és pionírtáborok közül választhatunk, vagy mehettünk haza falura, a nagyszülőkhöz. Legendásak voltak ezek a nyári táborozások, a falu más kultúrájával, szeretetével, nagymamás komor istentiszteleteivel. Később az ifjúsági konferencia volt az a hely, ahol az unitárius tömegélmény mellett vallásom vállalt értékeivel ismerkedhettem, és az unitárius életszemlélet kitárult előttem. Lassan ez is változik. A falusi nyarak egyre kevesebb gyermeknek

adatnak meg, de egyre többen tölthetnek el könnyekkel búcsúztatott napokat hittestvéreik közösségében. Fiataljaink egyre jobb egyházi ifjúsági rendezvényeken ismerkedhetnek hitünk értékeivel. Tizenévek múltán ezek lesznek legendás nyaraiknak szívükben tárolt emlékei. Függetlenül attól, hogy szórványban vagy vallásilag és nemzetileg erős közösségben találják magukat, ezek a legendás nyarak segítségükre lesznek, hogy többek legyenek hitben, nyelvben, emberségben.

Demeter Sándor Lóránd

A tartalomból:

- 3 *Megmaradni hitben, nyelvben, emberségben*
- 7 *Összetartozás és elengedés*
- 11 *Táboroztató egyház*
- Szökőév*
- 20 *Homoródszentmártonban*
- 22 *Szállj fel, Szabéd madár!*

„Készítetek magatoknak útravalót” (Józs 1,11b)

Az egyház hírei

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Nemzetpolitikai Államtitkársága július végén értesítette az Erdélyi Unitárius Egyház ifjúsági szervezetét, az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egyletet (ODFIE), hogy a magyar miniszterelnök a szervezetet a „Kisebbségért Díj” Külhoni Magyarságért Tagozat díjjal tüntette ki. A díjat 2011. augusztus 19-én az Országház Delegációs termében tartott díjátadás keretében adták át.

A díjat a külhoni magyar közösségek érdekében a közéletben, az oktatásban, a kultúrában, az egyházi életben, a tudományban, a tömegtájékoztatásban, a gazdasági önszerveződésekben kiemelkedő tevékenységet végző hazai és külföldi személyek és szervezetek kaphatják. A díjjal emléklap, díszoklevél és 1 000 000 Ft jutalom jár. Az ODFIE részéről a díjat Szabó László unitárius lelkész, a szervezet korábbi elnöke (1998 és 2008 között), valamint két jelenlegi vezetője, Tőkés Lehel és Popa Ilona társelnökök vették át.

2011. augusztus 7-én második alkalommal szerveztek családtalálkozót Felsőbencében, ünnepi istentisztelet keretében. 2008-ban, az első családtalálkozó idején 9 lelkes volt a kis falu, mely mára 34-re gyarapodott. E jó hírt is megünneplelte a 150-es létszámban megjelent ünneplő gyülekezet.

Augusztus 14-én, 21 év után újra falutalálkozót szerveztek Gyepesben, a helybeli unitárius egyházközség kezdeményezésére, mely vasárnap ünnepi istentisztelettel kezdődött. Vendégük volt a testvérgyülekezet, Yarmouth (AEÁ) öttagú küldöttsége is. A találkozó keretében megkoszorúzták a Millenniumi követ a templomudvaron. A falu lakói és a Gyepesért Falufejlesztő Egyesület új létesítményeket adtak át: tereprendezési munkálatokat végeztek a közösségi ház udvarán, elkészült egy filagória is. Sikeresen kialakítaniuk és berendezniük az ifjaknak egy közösségi termet is. A közebed alatt Sorbán Enikő homoródalmási népdalénekes

és az abásfalvi cigányzenekar szórázta a jelenlevőket. A fiatalok által előadott csósztánc után a János vitéz című bábelőadást adták elő, a faluból elszármazott Demeter Ferenc bábszínész (Kolozsvar) ajándékként. A falutalálkozó bállal ért véget.

Az elmúlt hónapokban a bölöni unitárius egyházközség jelentős beruházását hajtott végre az egyházi épületeken. A vártemplom külső falát és a tetőszerkezet bádogos részét megerősítették, a kultúrház födémét rendezték, s belső felújítására is sor került. A kivitelezéshez szükséges pénz jórészt az ingatlanok hasznosításából állt a rendelkezésükre, ugyanakkor kölcsönhöz is folyamodtak.

Folytatódnak a munkálatok a csikszeredai unitárius templom építésénél. Az egyházközség 2004-ben látott hozzá egy új templom építéséhez, azóta kisebb-nagyobb szünetekkel folyik a munka, amelyben fő partnerük az Amerikai Egyesült Államokban, Long Islanden található Shelter Rock-i testvérgyülekezet. Eddig két ízben küldött pénzt az amerikai gyülekezet: 2009-ben 100 ezer dollárt kaptak, melyből sikerült látványos eredményeket elérni. Idén is ugyanekkor támogatást kaptak, ám egyelőre tisztázatlan a megpályázott összeg elköltésével járó áfa-visszaigénylési lehetőség kérdése. A gyülekezeti tagok lelkesen támogatják az építkezést, az egyházfenntartásra megszabott összeg mellett a templomépítésre szánt évi 100 lejes hozzájárulást is kifizetik, így a mintegy 600 lelkes gyülekezettől idén 3500 eurót sikerült összegyűjteni. Emellett Csikszereda önkormányzata legutóbb 60 ezer lejjel támogatta a templomépítést, a Hargita Megyei Tanács pedig 5400 lejjel járult hozzá. Az eddigi befektetett összegek révén most tart félúton az építkezés, még mintegy 600 ezer lejre van szükség ahhoz, hogy befejezhessék. A Tövissi Zsolt műépítész által tervezett templom különleges lesz, ablakaira is sajátos mintát terveztek, amelyet Egri István kolozsvári üvegművész készít.

A marosi unitárius egyházkör augusztus 20-án tartotta első találkozó-ját Jobbágyfalván, amely délelőtt 11 órakor az unitárius templomban ünnepi istentisztelettel kezdődött. A szószéki szolgálatot Bálint Benczédi Ferenc püspök végezte. Az istentisztelet keretében a szabédiak kórusa mutatta be rövid előadását. A lélekarangnál Sándor Szilárd lelkész köszöntötte a jelenlevőket, felszólalt Szabó Árpád, a megyei tanács alelnöke is. Az ünnepség Jobbágyfalva határában, a Tündér Ilona-völgyben folytatódott, ahol a két szabadtéri színpadon ünnepi műsorok voltak, énekesek, táncgyűttesek léptek fel, közben pedig gyermekfoglalkozások is zajlottak.

2011. augusztus 27-én Tordátfalván falutalálkozót szerveztek. A 20. század elején a településen 600-an éltek, ma mindössze 90-en. Az otthon élők e találkozóval lehetőséget kívántak teremteni mindazoknak, akiket elsodort az élet, hogy legalább egy napot együtt töltsenek, emlékezve, ünnepelve, keresve a jövő lehetőségeit. A falutalálkozó programja 11 órától ünnepi istentisztelettel kezdődött, amelyen a szószéki szolgálatot Bálint Benczédi Ferenc unitárius püspök végezte, úrvacsorai beszédet mondott Lőrinczi Lajos beszélgető lelkész-esperes. Az ünnepi műsort követően 13.30-tól emléktáblát avattak a Tordátfalváról elszármazott, 70 éve elhunyt Boros György unitárius püspök (1855–1941) szülőházánál. Az avató beszédet Kovács Sándor teológiai tanár tartotta. Ezt követően közös ebéd, multság, majd este bál zárta a napot.

Halottunk

Életének 85. évében, hosszú betegség után Székelyudvarhelyen elhunyt Szász Dénesné Mátéffy Olga tiszteletes asszony, nyugalmazott unitárius énekes. Temetésére 2011. augusztus 14-én került sor. A temetési szertartást Rüs Domokos helybeli lelkész végezte, majd Kedei Mózes lelkész, volt esperes mondott búcsúztató beszédet.

Elszórva?

Bartha Mária-Zsuzsánna

„Otthon nem is éreztem igazán, hogy unitárius vagyok, de itt annál inkább” – hangzott el a vallomás egyik családlátogatásom alkalmából vendéglátóm szájából.

Valóban itt nincs sem templomunk, sem történelmi értelemben vett egyházszerkezetünk, csak a vándorabroszunk, az unitárius címerrel. Mégis itt értékelem igazán, hogy a forradalmian szabadgondolkodó hitet élhetem. Itt, az észak-nyugat erdélyi szórványban, az úgynevezett Partiumban, a Szilágyság részein és Máramarosban... Minden kedves hívünk máshol éli ezt meg ezen a földrajzi területen.

„Nagy a verseny – mondta volt osztálytársam, a jól menő vállalkozó. – Ti nem vagytok eléggé marketingtudatosak. Pedig nekem is ez a legszimpatikusabb vallás, csak lenne jobb egy kicsit a zene a templomaitokban. Bár a gyerek követi a családi hagyományokat, nekem tényleg nagyon bejött az unitárius tanítás. De ha valahova tartozni kell, hát ott van a sarkon a másik templom...” Már az is nagyon értékelendő, hogy egyáltalán ismeri, van fogalma az unitárius hitfelfogásról, nyugtáztam magamban.

Maga a fogalom, hogy szórvány és szórványban való élet, hiányállapotra utal. Mert nincs megfelelő közösség, ahol megélhetem a hitemet, ahol otthon vagyok, ahol elfogadnak, és ahol nem vágják a fejemhez, hogy dogma nélkül nem is lehetek keresztény, és megkérdezik, hogy melyik szektához tartozom.

Érdekesképpen jegyzem meg, hogy az ókor színes világában ateistáknak éppen az első keresztényeket nevezték, mert nem hittek a római császár isteni mivoltában.

Ezért is forradalmi és eredeti Erdélyben a vallásszabadság törvénye, mely a közösség számára megengedi, hogy megválaszthassa azt az utat, azt a tanítást és azt a prédikátort, mely

által Isten igaz ismeretére eljuthat. Olyan értelemben eredeti, hogy közel kerül az eredethez, vagyis Jézus tanításához.

Az elszórt só az ételben juttatta eszembe, mennyire is fontos érték hitfelfogásunk. Élvezhetővé teszi az életet és a lelki táplálékot is.

Mi is itt vagyunk elszórva, megtart az öntudatunk és a belső szabadság, hogy Istennek igaz ismeretére eljussunk.

A tudás, hogy a gondolat szabad és Isten keresése és a vele való egység megélése egyénként és közösségként az ember legfőbb életcélja, néhány ezer éve adott. De mégis könnyen elveszhet a tudás, mint az ókori technológiai ismeretek, ha nem adjuk azt tovább.

Valóban ott az igazság, ahol sokan vannak? Hiszen marketingtudatosan cselekszenek a gazdasági élet szereplői is, ahol a reklám, az ismertség azért fontos, hogy minél jobban el lehessen adni a terméket.

Ilyen szempontból van egy csipetnyi sónk, amit elszórjunk életünkbe-étélünkbe, mely azt élvezhetővé teszi. Jézus tanítványait azzal biztatta, hogy „Ti vagytok a földnek sava” (Mt 5,13). Havonta egy istentisztelet valóban nem elegendő a lelki életünk, földi életünk teljes megéléséhez, csupán az összetartozást erősíti bennünk, de azt nagyon.

Itt a szórványsorsban gyakran hallom, hogy valamit nagyon elrontottak őseink, mert nem szereztek érvényt, tömegbázist hitfelfogásuknak.

„Azért a hit hallásból van, a hallás pedig Isten igéje által.” (Róm 10,17)

Maga az ismeret, jelen esetben Isten igaz ismerete, négy részből áll: ha halljuk, ha látjuk, ha cselekedjük és ha tanítjuk. Ebből szeretném kiemelni az elsőt, a hallást.

A Bibliában a hallás az első lépcső, mely által Istenhez eljuthatunk. Jelenlenti ugyanakkor azt a belső engedelmességet, mellyel Isten akaratát megvalósítjuk életünkben. Nem véletlen, hogy a tordai vallási ediktumban éppen a hallást emeli ki a törvényhozás, mely „Isten igéje által” van.

Ez a hallás, engedelmeskedés Isten akaratának, tart meg bennünket itt a szórvány létben is, hív bennünket testvér-felekezeteink templomába havonta egyszer unitárius istentiszteletre, hogy halljuk Isten szavát, és ezáltal tápláljuk hitünket. Itt valóban az elköteleződés tart össze, mely öntudatunkat erősíti.

Erre szoktam válaszolni, hogy elkezdeni sosem késő legalább annyira, hogy hitelesek legyünk hitfelfogásunkban. „Csupán” arra van ehhez szükség, hogy kibővítsük a hallásunkat és látásunkat a cselekvéssel és a tanítással...

Nyilván azért volt ennyire sikeres Jézus tanítása, mert Ő úgy tanított, mint akinek hatalma van, és nem úgy, mint az írástudók.

Mi is hasonlóképpen kellene hallassuk hangunkat. Mi is halljuk, lássuk, cselekedjük és tanítsuk, vagyis vállaljuk fel meggyőződésünket, értékeinket, ragyogtassuk színeinket, rendezzük harmóniába életünket. Itt érezzük igazán, hogy unitáriusok vagyunk.

Még az is megtörténhet, hogy valahol visszhangra, (meg)hallásra találunk.

Szórványkonferencia Ürmösön

Demeter Sándor Lóránd, Bálint Róbert Zoltán

Az Erdélyi Unitárius Egyház és a Nemzeti Civil Alapprogram támogatásával az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége 2011. július 29-én szórványkonferenciát tartott *Jövőképünk – népesedési és identitás megőrzési kilátásaink függvényében* címmel Ürmösön.

A péntek délelőtt 11 órától kezdődő eseményre a Szabó Előd, helyi unitárius lelkész által tartott áhítat hangolta rá a jelenlevőket. A résztvevőket Székely Kinga Réka ULOSZ-elnök köszöntötte, megnyitva a konferencia munkálatait.

A konferencia első előadója Kiss Tamás kolozsvári szociológus *Népesedési perspektívák Székelyföldön* című előadásában, a nevezett régió demográfiai helyzetének bemutatása mellett az erdélyi magyar lakosság népesedési tendenciáit is tárgyalta, kitérve a 2011. októberében történő népszámlálás várható eredményeire.

Az előadó összmagyar szempontból pozitív hírekkel szolgált: Miközben az ezredforduló után a román ajkú lakosság esetében a kivándorlás és a külföldi munkavállalás aránya megnövekedett, a magyar ajkú lakosság esetében csökkenés mutatkozik. A gyermekvállalási kedv is növekedett a magyarok körében, melynek következtében a magyar családokban több gyermek születik, mint az országos átlag. Mindezek figyelembevételével a demográfusok arra számítanak, hogy a romániai magyar népesség száma bár számbelileg fogy, arányaiban nem veszít teret az ország lakosságához képest.

Egy másik örömdetes, magyar sajátosságról is beszámolt Kiss Tamás: míg Kelet-Európában mindenhol az a jellemző, hogy csak az alacsony iskolai végzettségűek és társadalmi státusúak körében nagy a gyermekvállalási kedv, és minél magasabb valakinek a társadalmi rangja és iskolai végzettsége, annál kevesebb gyermeket vállal, addig a Kárpát-medencei magyar népesség esetében az értelmiségiek körében egyre nagyobb a gyermekvállalási hajlandóság. Ez mindenképp öröme ad indokot.

Sajnos a szórványban élő magyarok tekintetében nem szolgálhatott ilyen jó hírekkel. Az 1992–2002-es évek közötti tendencia, amikor 10 év alatt a dél-erdélyi és bányászati szórványban élő magyarok lélekszáma negyedével csökkent, továbbra is folytatódik. A beolvadás veszélye nagyarányú. Egy kisebbség esetében a népességszám alakulása nemcsak azon múlik, hogy a nők hány gyermeket szülnek, hanem azon is, hogy az etnikai identitást át tudják-e adni. Míg Székelyföldön ez nem jelent problémát, addig a szórványban, még a teljesen magyar családok esetében is, gondot jelent a magyar identitás és nyelvi készségek átadása. A vegyes házasságok is a magyar kisebbség sorait gyengítik, és amíg Székelyföldön és a Partiumban ezek aránya eléggé alacsony (5% alatt van), szórványvidékeken a magyarok többsége más nemzetiségű párt választ magának. Az ilyen házasságokból születő gyermekek nagy valószínűség szerint a többségi nemzet sorait fogják erősíteni. A szórványban az elvándorlás is az általános román mintát követi, tehát az itt élő magyar lakosság esetében az ezredforduló ebben a tekintetben nem hozott pozitív változásokat.

Tárgyalásra került a romakérdés is. A 2002-ben történt népszámlálás alkalmával kb. 90 000 roma nemzetiségű vallotta magát magyarnak. Ezeknek fele Székelyföldön él. Az itteni unitárius régiók fokozottan érintettek ebben az esetben, hiszen sok helyen él nagy lélekszámú roma lakosság. Ez komoly kihívást jelent unitárius közösségünk számára, igényt teremtve egy roma stratégia kidolgozására is.

Ebéd után Gyerő Dávid egyházi közigazgatási előadó-tanácsos tartott előadást *Az Erdélyi Unitárius Egyház népesedési és szervezeti adatai a rendszerváltás után (1990–2010)* címmel. A főtanácsi jelentések anyagát feldolgozva beszámolt arról, hogy 1991 és 2010 között 71 489-ről 52 891-re, azaz 18 598 lélekkel, csökkent az erdélyi unitáriusok száma. Bár a csök-

kenés folyamatos volt, és megfelelt az erdélyi magyarokat érintő általános tendenciáknak, az egyházközségi nyilvántartásokban ez sokáig nem volt tetten érhető. A gyülekezetek, az egyházi vezetés döntése értelmében, következetesen nem tüntették fel a kivándorlás, elköltözés következtében beálló lélekszámapadást. Ebben az értelemben először 2007-ben történt változás, amikor a nagyvárosi gyülekezetek szembenézve a valósággal, „leírták” a már csak papíron létező gyülekezeti tagokat. 2009-ben, központi ösztönzésre, ez a folyamat egyetemes egyházi szinten végbement, lehetőséget adva arra, hogy valós adatok birtokában lehessen megfogalmazni az egyházépítő elképzeléseket.

A létszámcsökkenés nem vont maga után jelentős változásokat az egyház szervezeti struktúrájának felépítésében. Az anya-, társ-, leányegyházközségek és szórványok száma többnyire változatlan maradt 2009-ig. Az idén (2011) történt szervezeti struktúra-átalakítás is csak a szórványok esetében hozott lényeges változást, melyeknek száma, az új besorolási kritériumok szerint, a 2009-ben létező 141-ről, ötödére csökkent. Jelen pillanatban 120 anya(és társ)-, 37 leány-, valamint 29 szórványegyházközség alkotja az unitárius egyházat. A lelkészek száma 129. A szórványkérdés kapcsán fontos elgondolkoznunk azon, hogy egyháztagjaink több mint fele városban él, miközben a lelkészek 65%-a vidéken teljesít szolgálatot.

Az előadást követően a jelenlevők közösen vitatták meg az előadások által felvetett kérdéseket. A megbeszélést követően George Williams (keleti vallástörténész, a Hawaii Egyetem vendégtanára) egy más jellegű szórványkérdéssel szembesített: Hawaii őslakóinak nehéz sorsáról, az ottani kisebbségi lét kihívásairól, nehézségeiről és lehetőségeiről tartott vetített képes előadást. Előadását követően műhelybeszélgetés következett, melynek rendjén etnikai és vallási szórványhelyzetben szolgáló lelkészek (Bartha Zsuzsa és Szabó László) osztották meg a szórványléttel kapcsolatos gondolataikat, érzéseiket, tapasztalataikat, és fogalmaztak meg jövőbe mutató gondolatokat.

Megmaradni hitben, nyelvben, emberségben

Egyházközösi riport Lupényból

Bálint Róbert Zoltán

A Zsil-völgye megnevezés majdnem mindenkiben gondolatokat hív elő. Van, aki személyes élményeiből merít, ám a legtöbb ember számára csak másodkézből szerzett ismeretek alapján éledezik egy-egy kép: leginkább az egykori bányászjárások képe vagy bányabalesetek híre. Akár így van, akár úgy, a Zsil-völgyéről óhatatlanul a „másság” jut eszünkbe. Hogy ez a másság szimpátiára sarkall-e vagy elzárkózásra, attól függ, hogy társadalmi folyamatok vagy emberi életek tükrén keresztül közelítünk hozzá. Jelen írás arra vállalkozik, hogy emberi közösség, a lupényi unitárius egyházközösség életén keresztül hozza emberközébe ezt a sokszor elmarasztalóan megítélt, szélsőségekben bővelkedő, ám természeti és emberi adottságaiban is csodaszép vidéket.

„Én unitárius vagyok. E hitben élek, dolgozom.”

Erdély-szerte szép számmal akadnak vidékek, ahol unitáriusnak lenni magától értetődő. Valamely Nyikó-, Homoród-, Aranyos-, Nyárad-menti unitárius faluba, vagy unitárius közösségbe beleszületett ember észrevétlenül és minden különösebb erőfeszítés nélkül találja meg a helyét, sajátítja el közössége szokásait, tanulja meg az együttélés szabályait. A közösség önazonosság-tudatát erősítő történetek, szimbólumok, ünnepek – a növekedés rendjén – természetes módon válnak az egyén sajátjaivá: a temetőben az ő elődei pihennek, a templomot az ő ősei építették, a hagyományok az ő közösségének hagyományai. A vallásgyakorlás módja is – akár él vele, akár nem –, mint a közösség egyik önkifejező eszköze, ugyanilyen magától értetődő része e közösségekben élő emberek életének.

Akadnak azonban olyan vidékek is, ahol az unitárius vallás jelenlétének nincs évszázadokra visszanyúló hagyománya. A 19. század végén elkezdett és a 20. században, három szakaszban végbemenő iparosodás és a hozzá rendelhető városiasodás (urbanizáció) következtében sok unitárius falu lakója a szülőfalujától és a tömb unitárius vidékektől távol eső erdélyi városokban keresett megélhetést. Az itt létrejövő unitárius közösségek lassan erősödtek meg, alakultak anya-, leány-, társ- vagy szórvány egyházközössékké, a lelki táplálékra igényt tartó, vallásukat öntudatosan felvállaló, áldozathozatalra kész híveknek köszönhetően.

Ezek azok a vidékek, ahol az unitárius ember számára néha nemcsak a vallási, de az etnikai környezet is idegen, akinek ebben az idegen környezetben kell újra felépíteni az otthon: a fizikai és a lelki otthont egyaránt. Ezek azok a vidékek, ahol unitáriusnak lenni nem magától értetődő.

Unitáriusok a Zsil-völgyi szórványban

Zsil-völgyi unitárius közösségeink az iparosodás következtében jöttek létre. A Zsil-völgye a 19. század második felétől vált az Osztrák–Magyar Monarchia ipari szempontból fontos régiójává. A kőszén kitermelésének magas színvonalát a monarchia különböző területeiről érkező, begyakorolt munkások biztosították. A Völgy világa igencsak színes képet mutat: a cseh, lengyel, német, olasz, román és zsidó származásúak mellett ott találhatjuk a magyar ajkú lakosságot is. A századfordulóra a lét-

számában megerősödő magyar közösség tagjai között szép számban akadnak unitáriusok is.

Már a 19. század utolsó harmadában találunk unitáriusokat a bányavidéken: 1869-ben 6 unitárius személyt jegyeznek, számuk a századfordulóra ugrik meg, amikor a népszámlálási adatok 310 unitáriusról tudósítanak. Ez a szám alig 10 esztendő alatt, 1910-re eléri az 1090-et. A zsil-völgyi unitáriusok jelentős része Petrozsényban (369), Lupényban (188) és Petrilán (135) él.

Az itt élők számára szervezett egyházi élet, a lelkesi állás több éven át való sikertelen megszervezése után, 1908-ban kezdődik el, amikor az Egyházi Főtanács döntése értelmében Kis Károly lelkész megszervezi a petrozsényi körlelkészséget.

Lupény hamar önállóodik. 1928-ban már templomot szentel a közösség. Az 1930-as években a létszámában 400 fölé duzzadt gyülekezet felekezeti iskolát is létrehoz. A gyülekezeti élet nem zökkenőmentes, hiszen az idők során két templomot, a felekezeti iskolát és a paplakot is elveszíti a közösség a bánya terjeszkedése miatt. A lelkészek sem mindig vállalják szívesen a szolgálatot a messzire eső, az egyházi köztudatban „büntetőhelyként” nyilvántartott szolgálati helyen. Ám a közösség még a múlt század második harmadában is erőteljesen tartja magát.

Igaz, a lassú, de visszafordíthatatlan beolvadás a román tengerbe sokakat lemorzszolt. Az utóbbi 20 év- ➔

→ ben végbemenő kedvezőtlen gazdasági és társadalmi folyamatok is, melyek következtében a valamikor jó megélhetést kínáló bányákat egymás után zárták be, az ezzel járó anyagi ellehetetlenedés, a lehetőségek beszűkülése sokakat elköltözésre vagy külföldi munkavállalásra készítetett. Maradtak az idősebbek, a nyugdíj előtt állók, a kitartók, a szerencsésebbek és néhány gyermek.

Ebben a szociálisan és gazdaságilag hátrányos helyzetű régióban, az ipari városok emberi olvasztótégelyében, nemzeti és vallási kisebbségben mit jelent nyelvet, kultúrát, vallást megtartani, és tovább adni? A belső igényt nem támogató külső környezet ellenére miért ragaszkodik valaki unitárius hitéhez?

Külső és belső valóság

Koppándi-Benczédi Zoltán lelkész 10 éve, 2001 szeptemberétől tölti be a lupény-vulkáni unitárius társegyházközségek lelkészi állását. Feleségével, Ildikóval és kisfiukkal, Gusztávval érkezett a Völgybe. Élesen emlékszik még az első felderítő, ismerkedő útra: Kolozsvár, Gyulafehérvár, Szászváros – minden város, minden kilométer távolabb visz attól, amit otthonnak nevez az ember, s egyre közelebb ahhoz, ami idegen, ami más. Kalán, Petrozsény, Vulkán, Lupény – az omladozó épületek, a lepusztuló városközpontok képe, mind a bányászjárások cirkuszai során kialakult előítéleteket erősítik meg. Csak a völgyet beragyogó augusztusi napfény villant meg valamit abból az érzésvilágból és az életet megszépítő ragaszkodásból, mely hamar nyilvánvalóvá válik: *„Az emberekkel való találkozás hihetetlen volt. Ellensúlyozta a megfojtó külső hatást: az első istentisztelet, ahogy fogadtak, a beilleszkedés percei, ahogy mellénk álltak.”*

Kik ezek az emberek? A beszélgetések során feltárul egyéni életsorsok felidéznek azt az utat, amely valamikor valamelyik székelyföldi unitárius faluból indult. A szükség vagy a jobb élet reménye hozta ide ezeket az embereket, a Nyárad-, Nyikó-, Gagy-, Homoród-mentérről, s életük itt talált megállapodásra. Az elbeszéléseket hallgató ember minden belső vonakodása ellenére egyszer csak rádöbben, hogy ezek az emberek tulajdonképpen elérték céljukat: megélhetést teremtettek, új otthonra lettek, családot alapítottak, s olyan közösséget formáltak, vagy olyan közösséghez csatlakoztak, ahol jól érezték magukat. *„Akár sikertörténeteknek is lehetne nevezni ezeket az életutakat – értékeli Zoltán. – A megélhetésért indultak el otthonról, és sikerült is megvalósítani, amiért elindultak. Ezekből az életpéldákból tanulni lehet. Kétkezi munkával, összetartással megvalósították magukat. Én nem láttam panaszt. Akinek nem tetszett, az elment a 90-es évek elején.”*

És akik maradtak, azok élni akarnak. Az életnek nemcsak testi, hanem lelki igénye is van. A szórványban az emberek magukra vannak. Csak ritka és szerencsés esetekben van ott a hátuk mögött a család, a rokonság. A lupényi unitáriusok számára az egyházközség az a kapocs, amely képes összetartani őket, pótolni a hiányt. Több funkciót lát el: lelki táplálékot, biztatást nyújt, megtartó közösséget szolgáltat, de egyben kapcsolatot teremt a hátrahagyott múlttal, a szülőfaluvallal, az anyanyelvvel.

Ma a lupényi egyházközségnek 103 aktív tagja van. A

hívek 65 százaléka 50 év feletti nyugdíjas. Az 50 év alatti egyháztagekból 8 személy külföldön dolgozik, a többieket a városhoz köti a munkahelye. Ehhez még hozzátevődik a 6, unitárius vallásáról már „hitet tevő” kiskorú és néhány vallásórás gyermekek. Az elmúlt tíz év mérlege nem szívderítő. A 14 keresztlő nem tudja egyensúlyozni a 46 temetés veszteségét. A 11 esketési szertartás alkalmával a lelkész minden esetben etnikailag vegyes pár életére kérte Isten áldását. A nem túl biztató adatok mögött azonban lelkes, összetartó közösség képe bontakozik ki.

„Mi testvérek vagyunk mind, emberek, Törvényünk egy: a szeretet.”

Érdekes világ ez: a közösségéhez ragaszkodó, érte áldozatot vállalni merő és akaró emberek világa. Az idegenben magának megélhetést teremtő ember hamar megtanulja, hogy sorsának alakulásáért személyesen felelős, hogy néha többlet-erőfeszítésre van szükség ahhoz is, hogy az addig magától értetődő – vallási és nyelvi szükségleteit – magának megszerezhesse. Van, aki meghátrál, de aki hajlandó ezt a többletet felvállalni, az meg is becsüli azt, amit kiharcolt magának. A lupényi unitáriusok számára fontos a közösség. *„Ők hozták létre, ők építették. Többször veszítették el templomukat. Az 1950-es években egymás után jöttek és mentek a lelkészek. Büntető hely volt. Az emberek átérték ezeket az időket, és volt erejük a megmaradásra”* – összegezi a lelkész.

A közösségi élet középpontjában a templom áll. Az épületet néhai Kis László lelkészsége alatt, 1993-ban vásárolta az egyház a lebontott templom helyébe, a nagyobb épületbe költöző pünkösdistá gyülekezettől. A város szinte legmagasabb pontján álló templomot nem könnyű megközelíteni. Csak gyalogszerrel, lassan, ziháló tüdővel lehet feljutni. Még a minden-heti betevő lelki táplálékért is meg kell küzdeni. De amikor felérve az ember visszafordul, és tekintete végigszalad a kitárlkozó hegyek, völgyek, erdők szemet gyönyörködtető sokszínűségén, érzi, hogy megérte a fáradságot. Télen, a meredek, csúszós ösvény könnyen elriaszthatná az időseket. De mégis jönnek. Aki teheti, nem hiányzik, mert fontosnak érzi a jelenlétet.

Az istentisztelet nemcsak az imádság alkalma, hanem

a találkozások helye is földieikkel. Jönnek, néha egy órával, fél órával az istentisztelet előtt, s maradnak a végén, az amerikai mintára felszolgált kávé mellett, tovább beszélgetni: egyházközségi ügyeket, személyes gondokat. Ha valaki hiányzik, rögtön feltűnik. „Számon tartják egymást” – mondja Zoltán, egy mondatban fogalmazva meg a megtartó közösség lényegét.

A lebontott paplak helyett cserébe, a templommal egy időben, a régi rendőrség épületét kapta meg az egyházközség. Az előző lelkész igyekezett otthonossá tenni annak emeleti részét. Ez szolgál most hivatali lakásként a lelkész és családja számára. Ez jelentette az első kihívást is tíz évvel ezelőtt: majd három hónapon át éjt nappallá téve, szűkös anyagi keretek közepette, de sok-sok közmunkával sikerült a megkezdett munkát befejezni. Jó alkalom volt arra, hogy lelkészi család és gyülekezet megismerje egymást, s jó indíttatás a későbbi munkához és szorossá váló kapcsolathoz.

Nyilvánvaló vált, hogy a gyülekezet nemcsak ragaszkodik ahhoz, hogy lelkésze legyen, hanem tehetségéből telően igyekszik mellé állni. Érzik, tudják: a meghallgató, biztatást nyújtó, „jelen levő” lelkész pótolhatatlan. Nemcsak abban áll szerepe, hogy bátorítson, hanem abban is, hogy ennek a lelki támasznak az elérhetőségét nyilvánvalóvá tegye. Emberségével, nyitottságával az emberek bizalmát elnyerje, a megtartó közösséghez való tartozás lehetőségét megmutassa. „Mindenekelőtt tudj az emberekkel emberi nyelven beszélni. Szükségük van egy vezetőre, aki az ő nyelvükön tud szólni, aki, ha kell sofőr, ha kell, kirándul velük, ha kell, részt vesz a nőszövetségben, aki velük együtt dolgozik és ünnepel” – mondja a lelkész.

„Együtt dolgozunk” – teszi hozzá. A lupényi gyülekezet lelke a gondnokcsalád, Kovács Sándor és felesége, Irma. Sanyi bácsinak szinte második otthona az egyházközség. Összenőttek. Ha kell, családot látogat a lelkészszel, ha kell, gondoskodik a közmunka megszervezéséről, mindenesként szemmel tartja az egyházközség javait. Irma néni annak nőszövetségnek az elnöke, amely a gyülekezeti élet mozgatórugója. Minden ünnepség, megmozdulás elengedhetetlen résztvevői, a lupényi unitárius közösség követői. Nemcsak a munkából veszik ki a részüket, nemcsak jókedvről és vendégszeretetről tesznek bizonyosságot, hanem arról is, hogy képesek vigyázni,

odafigyelni egymásra: a gyülekezet beteg tagjait nyilvántartják, meglátogatják. A gondnok házaspár mellett és mögött nagycsaládként van ott a gyülekezet minden tagja.

Persze minden közösségben vannak nehéz pillanatok. Így a lupényi gyülekezetben is, de lelki érettségüket épp azáltal bizonyítják, hogy a felmerülő nehézségek, viták esetében nem a konfliktus, hanem a békesség felé tudják irányítani a hangulatot. „Én felnézek rájuk – mondja Zoltán. – A gyülekezet javarésze 50 év feletti. Szüleim, nagyszüleim lehetnének. Sokat tanultam tőlük.”

„Célunk is egy a munkában: Boldog föld, Istenországa. Ámen!”

Szórványban nincs élet elkötelezett hívek és elkötelezett lelkész nélkül. Ha ez megvan, akkor az sok mindenre szolgálat reményt. De nem mindenre...

Amikor írásomban arra vállalkoztam, hogy belső értékein keresztül mutassak be egy emberi közösséget, azért tettem, hogy felmutassam: Lupényban éppen olyan értékes emberek élnek, mint bárhol másutt. Céлом az volt, hogy ráirányítsam a figyelmet egy olyan közösségre, amely komoly nehézségek ellenére is küzd fennmaradásáért. Nehézség pedig bőven akad. A létszámbeli hanyatlásról tanúskodó gyülekezeti statisztikák önmagukért beszélnek. A szórványban végbemenő lemorzsolódási folyamatok mellett lelkésznek és közösségnek szembe kell néznie az anyagi ellehetetlenedés mindennapi valóságával is. A külső környezet megfojtó hatása, a nagy távolságok miatti elszigetelődés jelensége nyomasztó. „Gondold csak meg, mennyi csábítás hívogat útközben, hogy megpihenjünk, hogy félbeszakítsuk utunkat, hogy mással törődjünk! – mondja Zoltán. – Gyakran elfelejteneink minket, választások előtt gyors „megmentő” programokat dolgoznak ki, aztán az idő teltével marad minden a régi, a megszokott.” Épp ezért tiszteletreméltó az a határozottság, mellyel lelkész és közösség élni és megmaradni akar. Ám tudomásul kell vennünk: külső támogatás nélkül erre csak ideig-óráig képes. Erkölcsei elismerésre, támogatásra és megfelelő munkafeltételek biztosítására van szükség.

Mégis a szórványügy mostohagyermek-számba megy. Egy-egy ilyen közösség túl messze van ahhoz, hogy gondoljunk rá, és elég gyenge a hangja ahhoz, hogy eljusson hozzánk. Nem tudunk róla, nem gondolunk vele. Most is időszerűen hangzanak Földes Károly református lelkész 1934-ben leírt szavai: „Az apostol tanácsolja: egymás terhet hordozzátok. Megdöbbenve tapasztalom, hogy ez csak tanács, de nem valóság. Legyen a szórványgondozás mindannyiunknak a terhe. (...) Ha meg akarjuk menteni szórványainkat, pedig meg kell menteni, mert így vérzünk el, a legjobb, a leglelkesebb fiatal lelkészeinket kell elhelyezni ezekre a végekre. De ez ne legyen büntetés. Ezeket a misszionáriusokat mentesíteni kell a gondoktól, legalább annyiban, hogy gyermekeiket taníttassuk, és útiköltségeiket megtérítsük. (...) Szórványaink megtartása nem lehet tovább is néhány ember magánügye. Az a néhány szórványgondozó, aki komolyan veszi feladatát, segítség nélkül a terhet nem bírja tovább. **Egymás terhet hordozzátok!**”

Hitben erősek vagyunk?

Blénessy Jolán

Költői kérdésnek tűnik, de dönts el magad, hogy te mit gondolsz ezzel kapcsolatosan.

Egyéni tapasztalataimat és élményeimet szeretném megosztani Veled, kedves Olvasó.

Tanulmányaim befejeztével vidékről, egy Nyikó menti faluból kerültem Székelyudvarhelyre. Munkahelyet itt találtam a városban. Kislány koromban szüleimmel és nagyszüleimmel kézen fogva mentünk vasárnap a templomba. Ez örök élményként kísér, és érzem ma is imádságos meleg kezük puhaságát. Megtanultam, hogyan kell viselkedni a templomban, tisztelni az időseket, és előreengedni őket, méltó tisztelettel. Belenőttem a falusi élet hétköznapijaiba, és megtanultam a munka becsületét és értékét. A faluban éltek az együttélés íratlan szabályai, és azt mindenki be is tartotta, egyéni és közösségi életében egyaránt. Aztán jött „a pionír” időszak, amikor mindent elkövettek azért, hogy ez a vidéki rend felboruljon, és a templomot minél messzibbre elkerüljük. Ennek meg is lett az eredménye, melynek szomorú következményeit közülünk is sokan megtapasztalhatták.

De megváltozott az életünk, és most már nyíltan vállalhatjuk vallásos hitünket. Ennek nagyon szép példája él ma is, amikor az ifjak konfirmálására kerül sor. Székelyudvarhelyen (1. számú gyülekezet – szerk.) ebben az évben 28 ifjú konfirmált. Felemelő érzés ennyi fiatalot látni, akik hitet tesznek vallásukról, és szent fogadalmat tesznek egyházuk iránti hűségükről. Eddig a pillanatig a szülők irányítják gyermeküket a templom felé, hiszen bennük él még a nagyszülők imádságos lelkülete és a hagyományok tisztelete. Ezután következik az ifjak felső iskolai tanulmánya, majd/vagy a munkahely és a családalapítás. Hisznek az ifjúság erejében, csábítják őket a megnyíló lehetőségek, és álmaik megvalósítására törekednek. Ezek az új lehetőségek váratlan fordulatot hozhatnak életük során. Az anyagi javak megteremtése válhat a legfontosabb szemponttá az életükben. A szülők bíznak abban, hogy a jó Isten segítségével minden ifjú megtalálja helyét a társadalomban, és élete kiteljesedik.

De az idő kereke gyorsan forog, és egyszer mindenki rádöbben arra, hogy még valami hiányzik az életéből. És keresni kezdi az Istent. Felelevenednek a gyermekkor imádságos emlékei, a nagymama imádságai jutnak eszébe, és fontos lesz ismét a hit és az imádság. Mindenki

másképp éli meg ezt a hitet. Van, aki csendben bezárkózva, egyedül mondja el háláját Istennek; van, aki rendszeres templombajáró lesz, és részt vesz az egyházi tevékenységekben; van, aki jótékonykodásra szánja el magát; mások a nagy találkozások és a közös imádságok erejében hisznek.

Te hogyan éled meg az egyházhoz való viszonyulást? Ott voltál augusztus 13-án a szejkai unitárius találkozón?

Mi ott voltunk, és igazi felemelő élményben volt részünk. A hit, remény és szeretet jegyében megtapasztaltuk a közös imádság erejét, reményeink és vágyaink megfogalmazását. Andorkó Ferenc vargyasi lelkész prédikációja szívhez szólóan érintett meg minden résztvevőt. Éreztük, hogy az imádság nagyon fontos közössége-

ink számára, reményeinkhez ez ad erőt, segít a munkánkban és további életünkben egyaránt. Örömmel tapasztaltuk, hogy sok fiatal is eljött az unitárius találkozóra. Velük együtt, közösen éreztük meg a vallásos énekek hangulatát és a közös imádság összetartó erejét. Az istentisztelet utáni koszorúzás és kulturális műsor színesítette az ünnep hangulatát. Az amerikai vendégek lelkes éneklése, a Székely Dalegylet szép kórusművei és a helyi Boróka-táncsoport bemutatója, mind sikeresnek bizonyultak.

Több mint 2000 unitárius és más vallású személy vett részt ezen a találkozón.

Jó volt együtt lenni és együtt imádkozni. Ismerősöket üdvözlöttünk a kincses Kolozsvárról, a Küküllő vidékéről, a Nyárad, a Homoród és a Nyikó mentéről, Barcaságból, Háromszékről és a szórványból is. Aki eljött, megtapasztalhatta, milyen fontos esemény az unitárius egyház életében ez a találkozó. Szükség, hogy érezzük közösségünk megtartó erejét, biztatást kapjunk a jövőre vonatkozóan.

Aki átélte ezt a szép élményt, az bizonyára a következő évben is vállalja a nagy találkozást, bízva az unitárius egyház megerősödésében és fennmaradásában.

Adja Isten, hogy így legyen, és 2012-ben újra találkozzunk!

Összetartozás és elengedés

Ferenczi Enikő

Közös lélegzés, érzés, lüktetés, létezés. Egymás életének részeseiként élük a pillanatok szépségét, a teremtett világ misztériumát és tapasztalják azt a közös csendet, ami olyan mély és tiszta, hogy hangosan dobban bele a szív monoton lüktetése, és a lélegzet időnként visszafojtódik, nehogy megtörje a gondtalan együttlét tökéletességét. Összetartoznak. Mert úgy döntöttek, hogy összetartoznak, elfogadva a gondviselés e különös játékát, ajándékát. Ez a testi közelség és a lelki együttrezdülés erős köteléket fon kettejük között, és átível az örökkévalóságba.

Még meg sem mozdult az anya méhében a láthatatlan élet, hogy jelezze: „Itt vagyok!”, a nő már jól érzi ezt az erős összeköttetést, ami létrejött köztük. Egymásba ölelkező összetartozás ez a közös lét. Vissza nem térő tökéletes állapot. Bár ebbe az összhangba néha belevegyül a lét kicsinyített másaként: öröm és fájdalom, reménység és aggodalom, biztonság és bizonytalanság, a tudat, hogy egyszer el kell engedni egymást, de ez nem gyengíti az összetartozást. Különös érzés az anyának az a szülés előtti állapot, amikor már anynyira szeretné látni végre gyermeke arcát, és mégis félti kiengedni abból a biztonságból, amiben van, ott a szíve alatt. Kilenc hónap, aminek a milyensége egy olyan együttlélegzés, ami életünk levegővételeit betölti. Majd megszületik egy új élet. Az első elengedés. És milyen sok következik még.

Meg lehet magyarázni, egyáltalán leírható az az aggodalom, amit az anya érez, ha csecsemője nincs a közelben, ha nem látja őt, és nem hallja lélegzetét? Érthető, hogy miért tűnik úgy több kilométeres távolságból, mintha gyermekünk sírna? Miért oly nehéz az első külön töltött nap, vagy az első egyhetes tábor? És hogy működik a láthatatlan, de erős összekötő szál, ami megéreztetni velünk, ha tá-

volabbra kerülve szenvednek, vagy nehezebb pillanatokot élnek? Önzőség vagy egyszerű anyai tulajdonság, hogy az igazi nyugalom az, amikor szobájában alszik, és ágya mellett megállva (amihez sokszor úgy jutunk el, hogy eldobott ruháit útközben összeszedjük, vagy szinte hasra esünk, megbotolva egy otthagytott játékban) megnézhetjük, amint a gyermeki fintorok teljesen kisimulnak anyagi arcán.

És ha újra átéljük a közös összetartozás misztériumát a születendővel, az elengedés új próbáját, lenyűgözve egy újabb lét csodájától, már tanulunk némi lazaságot, hiszen nagyobb már a tapasztalati tudás, amivel rendelkezünk. Így már többes számot használunk, már nem egy van, aki körül a világ és a család forog, hanem ők vannak. És ők azok, akik megtöltik a léteget értelemmel, kedvességükkel elvarázsolnak, számталanszor lenyűgöznek, vagy éppen idegeinket teszik próbára, rajtuk gyakorolva csiszolódo személyiségük tuskéit. Velük rezdülünk, sírunk és nevetünk, hiszen örök szálak kötnek minket össze. A szeretet és összetartozás szálai.

Miért féltjük és miért nehéz elengedni azokat, akikkel összetartozunk? Miért fájdalmas a különválás? Vajon miért mondjuk el többször is az ajtóban, hogy „Vigyázz magadra!”? És ha csípős kritikával élesen megjegyzik, hogy „Anya, ezt már éppen harmadszor mondd!”, miért esik rosszul? Oly könnyen csúszna is ki a szánkon, hogy majd megtudod, ha te is anya leszel, de azt megtanultuk már az elméletekből, hogy ilyet nem mondhatunk, mert ez most különösen nem érdekli őket. Rugalmas szülőlként belátjuk, hogy igazuk van, s ha őszinték vagyunk, még azt is ki mondjuk néha, hogy mi is tévedünk, ezzel leszállva a tökéletes felnőtt piedesztáljáról. Ilyenkor jó pontokat is gyűjthetünk. Közben arra gondo-

lunk, hogy tényleg fárasztó lehet ismétlődő aggodásunk. Megpróbálunk egy kicsit kívülről tekinteni magunkra arra gondolva, hogy milyen lehet a mi gyermekünknek lenni, milyen szülők is vagyunk valójában.

Aztán a XXI. század tipikus embereként üzeneteket írogatunk, naponta többet is, és ha nem kapunk gyors választ rájuk, újra járjuk az aggodalom fáradhatatlan útját. Már pereg is előttünk borzalmas képek változó sora, már nem tudjuk megkülönböztetni, hogy mit érzünk, és mit képzelünk és az eredmény egy határozottan kétségbeesett állapot. S amikor végre megérkezik a válasz vagy megszólal a vonal végén a várt hang végtelen nyugalommal, derüvel és értetlenkedve, önmagunk előtt is nevetségessé válunk.

Ezekből mind tanulunk kéne. Ha varázslói képességekkel rendelkeznenk, akkor sem tudnánk megvédeni a számunkra kedveseket mindentől, ami ártalmas vagy ártalmas lehet. Tudomásul kell vennünk, hogy nem lehetünk mindig mellettük, hogy őrizzük, vagy éppen elmondjuk, hogy számukra mi a jobbik döntés. A magunk mellett tartás, a túlzott óvás éppen azt nem adná meg nekik, amitől saját személyiségük kialakulna. Harmonikus emberré válásunkban sokféle tapasztalatra van szükség, esésekre és bukásokra, koppanásokra és magányokra is. Hibáinkból és megtapasztalt élményeinkből tanulunk a legtöbbet.

Ne akarjuk a hozzánk tartozókat éppen ezektől teljesen megóvni. Tanuljunk hát lazaságot és jóval több bizalmat, hagyjuk, hogy a minket összekötő szálak rángatás helyett messzire engedjék őket. Ezt a szabadságot biztosítanunk kell, mert csak ebben találják meg önmagukat, új értékeiket, amikkel aztán visszatérnek hozzánk. Amit tehetünk, hogy biztosítjuk őket szeretetünkről, hogy összetartozásunk lehetővé teszi a ➔

→ panaszok és csalódottságok megosztását is. Mi mindig várjuk őket. És távolléteikben is ott vagyunk velük, őket erősítjük közös lüktetésünk ölelésével.

Bízunk kell a Gondviselés tökéletességében, hogy amikor tőlünk tá-

vol vannak Ő akkor is gondot visel rájuk, hogy nem találkoznak nagyobb megmérettetéssel, mint amivel képesek szembenézni. És elgyengüléseikből képesek lesznek győztesen kiemelkedni.

Hogy miért nem lehetnek mindig

együtt azok, akik összetartoznak? Mert hogyan tapasztalnánk meg akkor a viszontlátás örömét, amire díszbe öltöztetjük előre szívünk? És miként töltene el életadó erővel az új együttlét erősítve összetartozásunkat?

Az ünnep hullámai

200 éves a siménfalvi templom

Szén Sándor

Mint tóba ejtett kő, mely hosszú idő unalmas egyhangúságának sima tükrét törli meg, úgy van az ember is, mikor a Gondviselés beleejti életébe az ünneplés lehetőségét. A kő méretétől, tömegétől függ, hogy mekkorák és milyen távolságra terjednek szét, hol az a pont ahol az utolsó hullámgyűrű is elcsendesedve ismét belesimul a tó tiszta víztükrébe. Más szóval: a lélek „tótükrén” az ünneplés napokig, ritkább esetekben hetekig is eltartó érzelmgyűrűket generál. Ez egyben a leghitelesebb mutatója is az ünnep tartalmasságának. Az augusztus 6-án, a címben jelzett évforduló alkalmával lezajlott ünnep után pár héttel, bennem még mindig gyűrűznek a lassan emlékekké váló érzések, gondolatok. Merem remélni, hogy a résztvevők közül vannak még így ezzel mások is.

Úgy kezdődött, hogy már években mérhető idő óta, amikor a Keresztény Magvetőben olvastam Ürmösi Kálmán lelkész vonatkozó tanulmányát, tudtam: a 2011. év is „félkövér” írásjellel kerül be az egyházközség történetének krónikájába. A suhanó időben, – úgymond – az a bizonyos kispontról egyre láthatóbb s egyre sürgetőbb egyértelműséggel közeledett, míg végül megérkezett. Úgy egy évvel ezelőtt, az egyik keblitanácsi gyűlés alkalmával, első lépésként csak a ráhangolódásig mentünk el. A bejelentésre ott mindenki nemcsak rábólintott, hanem örömmel ki is mondta az igent. S aztán, mint ilyenkor lenni szokott, a készülődés ütemterve elindult a teljesítés útján. Voltak, akik ebben, köztük magam is, egy jó lehetőséget láttunk arra nézve, hogy „na végre Siménfalván is történik valami”. Merthogy évek óta eléggé eseménytelenül lapos nálunk az élet. S így joggal fogalmazódhatott meg a villoni kérdés: „où son les neiges d'autan?” (Hol van már a tavalyi hó – szerk.), merthogy 2005, az első siménfalvi falutalálkozó óta, ilyen és ahhoz mért esemény csak 2007-ben volt, amikor mi voltunk házigazdái az ODFIE konferenciának. A lelkesedni akarók és tudók közé már eleitől fogva beállt Péter Zoltán polgármester is, aki ebben az eseményben nemcsak a jó lehetőséget ismerte fel a falu arculatában, de főleg életében megjelent létesítmények számbavételére, felavatására, hanem társ-szervezőként anyagi természetű segítségét is felajánlotta. Mert az 50 személyre terjedő, egyébként teljesen indokoltan meghívott vendégeink ebédjét, a 230 példányban, ízlésesen elkészült meghívók árát, a fent említett Ürmösi Kálmán-féle írás 90 példányban fénymásolt változatának

költségeit az általa vezetett hivatal terhére, polgármester úr vállalta és teljesítette. Ezúton s e helyről is köszönet érte.

Amikor már csak hónapok választottak el a „nagy naptól”, a keblitanácsi gyűlések tartása is a szokottnál kissé jobban besűrűsödött. A fő feladat a templom felújítása volt. Elhatároztuk annak kívüli és benti újrameszelését. Senki nem merte hangosan kimondani, de némelyikünkben ott motoszkált mégis a „de jó lenne erre a szép, kerek évfordulóra, ha már a toronyt nem is lehet, mert ahhoz sok pénz kell, legalább a kőfalat felújítani.” S ez bizony nem volt amolyan minden alapot nélkülöző, ábrándos illúzió. Egy évvel ezelőtt, a 2005-beli siménfalvi „nagy romlás” idején elhangzott, nyarak és őszök hosszú során át érlelődő ígéret táplálta az ebbéli reménykedést, amely minden – s ebből éppen három volt – meg nem válaszolt elektronikus levéllel halványabb és halványabb lett addig, amíg – szokása szerint utoljára bár, de végül mégis meghalt szegény. Kár, nagyon nagy kár. Mert ha eleinkhez méltóak akarunk lenni, minthogy ezt adott esetekben bátrak is vagyunk embertársaink és hallgatóságaink előtt kimondani, akkor, az egyébiránt teljes elismerésre és dicséretre méltó áldozathozatal, a vihartépázott torony kijavítása mellé újakat és újakat kell letenni egyházunk asztalára. Főleg, ha erre olyan nagy lehetőségek kínálkoznak, mint a fenti ígéret szerinti. Mert semmi sem új a nap alatt: azaz, a ma egyházának népét olyan önzetlen alázattal kell szolgálják, éppen a beléjük helyezett bizalom eredményeként vezető tisztségekbe jutottak, mint ahogyan azt nagyapáik tették.

A presbitérium határozata után alulírott azonnal felvette a kapcsolatot Demeter Domokos siménfalvi származású mérnökvállalkozóval, aki ígéretet tett a munkálat elvégzésére. A keblitanács viszont ragaszkodott a mára már meghonosodott eljárás, a versenypályázási elv érvényesítéséhez. Ez azonban nem változtatott az előbbi helyzeten, mert a két megkérdezett nem mutatott érdemi érdeklődést a munkálat iránt. Maradt hát így annak elvégzése Siménfalva szülöttjére. Elmondtam már, de itt sem tudnám elhallgatni, hogy mindez az egyházközség számára legkevesebb 1000 lejes haszonnal járt. Sokak figyelmébe pedig azt, hogy meg kell szívlelni ennek az esetnek nagy tanulságát, miszerint a törvényt is

felülírja a szülőfaluért s annak templomáért áldozni tudó szeretet, ha van erre készség.

Július 26-án volt az utolsó, ez alkalommal asszonyokkal közös, keblitanácsi gyűlés. Akkor és ott közösen beszéltük át teendőink elvégzésének mikéntjét. Konkrétan csak a takarítási munkálatok megkezdésének időpontjáról határoztunk, amit csütörtök du. 4 órára tűztünk ki. Nem kapott senki semmilyen megbízatást valamilyen kiemelt szerepre, hiszen tudtuk, ott és akkor mindenki fogja tudni, mit kell tennie. Ezenkívül a jelenlevők felé megfogalmazódott még egy kérés is, nevezetesen az, hogy mindenki hívjon még másokat is magával. Ez a kérés teljesült úgyannyira, hogy még református, illetve nem is Siménfalván élő katolikus nők, lányok is takarították templomunkat. A három napon keresztül 22 nő és 24 férfi közmunkázott. Közülük többen több nap is kivették részüket a munkából, illetve a templomi kézimunkákat otthon kimosták.

Aztán mikor minden a tisztaság frissességét ontotta, valaki átszellemült arccal végigpásztázta a templombelsőt, s ekként fakadt ajkán a szó: „Istenem, milyen szép is ez a mi templomunk.” A ráadás pedig éppen ilyen önkéntelenül szaladt ki a számon: „szép, nagyon szép, de igazán szép az csak jövő szombaton, 6-án lesz, amikor tele lesznek a padok. Mert a templom igazi szépsége a hívek, a gyülekezet.” Jóváhagyó tekintetek erősítettek rá erre a véleményre.

Szombaton reggel ünneplésre buzdított a székeskeresztúri fúvós zenekar. Ünnepi hangulat kezdte belengeni a falut, nem ismert rendszámú személyautók fordultak be mellékutcákba, álltak meg tárt kapuk és begyepesedett udvarok előtt. Mire a harang megszólalt, a forgalom meggyérült, s a benépesedett falu utcáin egyre több helyen látni lehetett ölelkező, egymással kezét fogó, mohón beszélgető, mosolygós vagy pillanatokra éppen elérzékenyült arcokat. A paplak is benépesedett, a Püspök úrral a többi vendég és meghívott éppen csak egy szusszanásnyira térhetett be. Már tizenegy óra előtt a templomban is teltház volt. Kezdetét vette a hálaadó ünnepi istentisztelet, a szószéki szolgálatot a főpásztor végezte a Lk 19,47a alapján. Az úrvacsorai ágendát Lőrinczi Lajos esperes mondta, alap gondolata az 1Sám 16,4b-5 volt. Talán 200-an is voltak, akik „feljöttek az áldozatra”. Szép szám, különösen, ha azt a vasárnaponkénti gyülekezettel vetjük össze, de némelyikünk reményeihez, a lehetőségekhez és a ráfordított szervezési energia befektetéséhez arányítva ez már kevésbé mondható el. Ha itt a kiküldött 230 meghívóra, a tekintetet magára vonó stílusos plakátokra, a kábeltévén közzétett hirdetésre gondolok, s arra, hogy a közelgő eseményt napokig hirdette a székeskeresztúri és a székesudvarhelyi rádió, a lelkesedés bizony alább hagy. Ennek ellenére szép és tartalmas ünnepben volt valahányunknak része. Mert férjekként vagy feleségekként szép számban vettek velünk unitáriusokkal úrvacsorát, Jakab Imola lelkésznővel együtt reformátusok és katolikusok, de még az idehonosodott ortodox testvérünk is áhítattal emelte ajkához a „hálaadás poharát.” A faluban sokan voltak, akik csodálkozva kérdezték: „mi történik Siménfalván, mi zavarja ezt a régóta ismert, s azóta talán már meg is szeretett békés egyhan-

gúságot?” Nem kevesen voltak azok sem, akik a mezőt vagy más teendőjüket fontosabbnak ítélték, vagy éppen azért maradtak kapun belül, mert azon szisszentek fel, hogy ők nem kaptak névre szóló meghívót. Pedig bizony mindenki kapott ilyent – való igaz –, nem borítékban hanem a harangok hullámhosszán. Kár, hogy ezekért az okokért elmulasztották a „nagy találkozást”. Most kivételesen – Uram bocsá – nem jó Istenünkre gondolok, hanem legtöbbször saját felmenőjére, az ősök szellemére, merthogy ők ott voltak. Ezért hát joggal mondom: sokan voltunk templomban, 200-nál jóval többen. És velünk voltak a gyülekezet „aranykorának”, a 200 évvel ezelőtti templomépítők emléke előtt fejet hajtó amerikai testvéreink tízezerrel is több kilométer távolságból érkezve, magukkal hozva az őszinte lelkesedni tudást, a nyitottságot, szeretetüket.

A templomépítők szorgalma és falakat emelő verejtkezéséből izmosodó vallás- és egyházszeretet méltatása mellett megpróbáltunk „ellátni a bölcsőig, mely nyelvünket ringatta”, a bölcsőig, melyet mindig a templom szószékén papjaink ajka bírt szóra. Dr. Szén Csilla lelkes hitvesssel hajolhattunk e bölcső fölé, midőn művészi igényt is betöltő módon betéve mondta „a nyelv csak élve tündököl”, az általa csokorba szedett irodalmi összeállítást. Ezt követte a pár éve eredményesen működő vegyes kórusunk szereplése Nemes Annamária tanárnő vezényletével. Az *Ének Szent István királyhoz* Kodály-mű mellett még három vallásos feldolgozással tisztelegtünk a zsoldozó elődeink előtt.

A kórus után Farkas Dénes nyugalmazott esperes tett eleget a megtisztelő felkérésnek: dr. Gellérd Judit – itt Siménfalván kétszeresen Zizi – legújabb, *Ahol leoldom saruimat* című könyvét mutatta be. A sokunk által kedvelt és értékelt, eredeti farkasdénesi humorral fűszerezett könyvbemutató valóságos lelki zuhanyként hatott a már elég hosszú idő óta bent levő gyülekezetre. Beszédét nagyapjának egy elmés mondására építve, miszerint nagy különbség van a jött-ment és a járt-kelt ember között, az arcokra nemcsak derűt és mosolyt varázsolt, hanem egy megszívlelendő nagy igazságra is ráirányította a figyelmet. Zizi a tőle megszokott áhítattal, valóságosan magába itta az őt megillető méltató dicséretet, s azt szép szavakkal és ismert hegedűjátékával köszönte meg, és ajánlotta édesapja, dr. Gellérd Imre, az egyházközség talán utolsó „aranykorát” éppen az ő szolgálata idején élő lelkész emlékének. Amíg ő édesapjáról és siménfalvi gyermekkoráról beszélt és hegedült, édesanyján a meghatódottság látható jelei a visszafojtott zokogás szintjén voltak észrevehetőek. Istentisztelet után sokaknak dedikálta könyvét.

Utolsó mozzanatként a zárszó következett. Mint mindig, ez alkalommal is hosszúra sikeredett, ha más nem is, de én magam örvendtem az adódó alkalomnak, mert egy ilyen jubileumkor szólni, nem mindennapi adománya az életnek. Főleg, merthogy ilyenkor szép és fontos dolgokról lehet és kell beszélni. Ezt tettem, és jól tettem, mondta azóta már többször is a lelkiismeretem. A leglényegesebb az volt, hogy az idő szorításában ötösbe kapcsol, már-már hadaró gyorsasággal felolvastam az Ürmösi tanulmány rövid kivonatát, amelynek súly- ➔

→ pontja ez a mondat volt: „1814–18-ig Erdélyben oly szükség és drágaság volt, hogy szilfahéjból, galagonyából sült pogácsát, sarjút s mindenféle burjánt megettek a szűkölködők. Ennek ellenére a torony magasítását 1818-ban befejezték.” Szóltam arról is, hogy tudvalevőleg, az ünneplés lelkileg megdobja az embert. Így van ez most is. S így van ez jól, és így van rendjén. De ez a lelki felajzás nem szabad odáig fokozódjon, ahol már elveszítjük a valóságérzékünket. Az, hogy a templomunkat erre a jeles napra kimeszeltük, feltétlenül szép teljesítmény, de nem akkora, hogy ettől még el kellene szállnunk. Annyi ez, és olyan, mint mikor régen a székely anya új inget varrt, s abban küldte-vitte templomba kisfiát, de a kalapocskaja régi maradt. A mi templomunk is mára tiszta fehér gyolcsinget öltött, s ajtóit mint két szerető atyai kart szétártta előttünk, de régi, megkopott, helyenként „likas kalapját” emelte magasba a hazaérkezők, a benne leborulni vágyók köszöntésére, fogadására.

Tettre és ismétlődő áldozatok meghozatalára hadd késztessem ez a múltba és jövőbe néző ünneplés. Annál is inkább, mert jók és biztatóak a jelek. Az elvégzett munkára kifizetett összeg igazi értékét az adja, hogy ma a pályázatok világában ezt a pénzt s az ennél is nagyobb meg-

maradt összeget teljes mértékben a hívek vállalták fel. Megértették, hogy az ősohöz hitelesen méltónak bizonyulni leginkább úgy lehet, hogy hozzájuk hasonlóan járunk el, ahogyan ők tették, úgy hozunk mi is áldozatot. Mert ha akkor a templomépítő lelkész Kolozsvári Sámuel leírhatta: „Íme! Mily bizonyos mód, mily csalhatatlan eszköz akármely nehéz céloknak kivitelére az isteni kegyes gondviselésben helyzetetett bizalom! Ezen ekléziának mikor építeni kezdett egy m. forintocskája sem volt, épített templomot és tornyot, melyek 3000 r.forintban állanak, mégis, hála Istennek! ma sem szegényebb senki, mint amilyen vala addig, míg ezeket nem építette” – akkor ez ma is így érvényes. Meg vagyok győződve, hogy akik kifizették a keblitanács által meghatározott, személyenkénti 20 lejt, nemhogy szegényebbek lettek volna – ellenkezőleg –, lelkileg sokkal inkább gazdagabbak, mert ezzel „apáik arcán járva” a nyomukba szegődtek.

Helyénvaló volt hát a mi ünneplésünk, méltó az elődök emlékéhez, s így jogunk van nemcsak a Szózat töredékét, „él nemzet e hazán” ajkunkra venni, de azt is elmondani, hogy él és élni fog az unitárius vallás és egyház szeretet Erdélyben s e tájon örökkön örökké.

Nézz a falinaptárra!

75 éves segesvári unitárius templom

Benedek Enikő

*„Ne fogjon senki könnyelműen
A húrok pengetéséhez!
Nagy munkát vállal az magára,
Ki most kezébe lantot vesz.”*

(Petőfi Sándor)

– Tiszteletes asszony, írhatna erről az eseményről egy jó cikket az Unitárius Közlönynek! – szól hozzám Imre, a lánglelkű ifjú, miközben én a tánctól kimelegedett testemet és lelkemet hűtöttem a vendéglő teraszán.

– Nos, Imre, ez egy könnyelmű vállalkozás lenne a részemről, hisz oly hitelesen, oly elevenen, oly pontossággal és oly szakértelemmel, ahogy mindez lejajlott, képtelenség lenne megírnom az eseményeket. Ahogyan egy jó csárdás, avagy keringő szemet, szívet, lelket gyönyörködtető eltáncolásához sok-sok gyakorlatra, úgy egy ilyen esemény megszervezéséhez is, sok-sok előkészületre van szükség. Már július végén, augusztus hónap első napjaiban minden egyes egyházközségi tagunk kezében tarthatta a körzetfelelősök által

kiosztott meghívókat. Lelkészünk pedig – ha csak tehetett – a meghívandó személyek rangsorolt névsorában szereplő főhatóságoknál, méltóságoknál, testvérfelekezetek lelkészeinél személyesen tette tiszteletét. „Te csak ülj itthon! Fogadd a telefonhívásokat, a közebédre bejelentkezőket, tanulmányozd a régi kéziratokat, bejegyzéseket, jegyzőkönyveket, és készíts róluk pontos kivonatokat nekem” – mondta.

Hát kellett ennél szebb feladat nekem? Legalább annyira kíváncsian és izgatottan olvastam ezeket a régi feljegyzéseket, mint ahogyan apai nagyapám szerelmes, mindent elsöprő vágyaktól, epekedésektől teleírt gyöngybetűs leveleit olvastam, amelyeket az első világháborús frontról küldött Tkt. Mariska úrlánynak, azaz Máriskó nagyanyámnak. Eközben persze takarítottunk a templomban, ablakokat pucoltunk, kerítést festettünk, kézimunkákat vasaltunk, virágos ágyásokat gyomláltunk, fűvet nyírtunk, rózsabokrokat metszettünk.

Istenem! Minden ragyogott a maga egyszerűségében és tisztaságában, mint ahogyan ragyoghatott az elődeink, ősapáink, nagyapáink szeme, amikor az 1934. szeptember 6-án megtartott keblitanácsi ülésen néhai Nagy Béla lelkész-elnök kijelentette: az április hónapban megkötött szerződés alapján augusztus 21-én megkezdődött a templom építése. Aztán augusztus 26-án az istentisztelet után a lelkész bátorító imát mon-

dott, dr. György Zsigmond, az egyházköztség akkori gondnoka pedig rövid beszédet. A gyülekezeti tagok között ott volt Letz Ferenc okleveles mérnök, a leendő új templom tervezője és építész. Aztán pontosan két év múlva, 1936. szeptember 6-án a Jegyzőkönyv 478. oldalán, a 66-os jegyzőkönyvi szám alatt, a templomszentelésről szóló jelentésben az új templom felavatásával kapcsolatos ünnepségről Nagy Béla lelkész így ír: „Augusztus 30-án gyönyörű reggel köszöntött a segesvári unitárius egyházközségre. Délelőtt tíz órakor megnyílt ajtaja az új templomnak. 20 palástos pap kíséretében vonult be a püspök a templomba. Pár perc alatt zsúfolásig megtelt a templom...”

És a történelem megismétlődni látszott, amikor 2011. augusztus 21-én, a 75 éve épült segesvári unitárius templom padjai újból zsúfolásig megteltek ünneplő emberekkel. Érezni le-

hetett, hogy „Most minden erők tömörülnek” (Reményik Sándor), és hogy a holtak is mellénk ültek.

Hallani véltem a hajdani kántorok hangját, éreztem Piroska néni közelségét, és megpróbáltam, ha nem is a zenei tudásommal, de annál inkább az önkéntes lelkületemmel méltó utódjuk lenni e szent ünneplésben. Biztosan Piroska néni kezét érezhette Antalné Nagy Piroska és özv. Lászlóné Nagy Anikó is, amikor elkészítették az anyagiakban kifejezhetetlen értékű gyönyörű írásos kézimunkákat, nagyszüleik Nagy Béla templomépitő lelkész-esperes és Nagyné Lidák Margit, valamint édesanyjuk, Nagyné Báró Piroska emlékére a segesvári egyházközség fennállásának századik és a templom felszentelésének 75. évfordulójára.

Főtisztelendő Bálint Benczédi Ferenc püspök a 100. zsoltár alapján tartott ünnepi beszédet, melyet a

helybéliek másora követett, majd Nagy Ferenc nyugalmazott lelkész mint szemtanú idézte fel a régmúlt idöket. Sz. Kovács Géza festő és grafikus a templomot ábrázoló linóleum metszetét vehették át a megajándékozottak, majd Szentgyörgyi Sándor körüli esperes ágendája után az úrvacsora kiosztása következett.

Délután két óra tájban közös ebédre került sor 131 terítéssel a CFR-vendéglő emeleti nagytermében. Mivel ez a nap egyben Unitárius Nap is volt a segesváriaknak, nem hiányozhatott az élő zene sem. Palatka Levente és Volkán Sándor ingyen húzta a talpalávalót. Nőszövetségünk és egyházközségünk asszonyai a kétfogásos finom ebéd, majd kávé után tengernyi mennyiségű házi süteménnyel „árasztották el” az asztalokat.

– Nos, Imre, azt hiszem, hogy ennek a könnyelműségnek következő ményei lehetnek a folytatásban...

Táboroztató egyház

Minden évvel közelebb kerülünk a vízióhoz, amit a VEN Bizottság bő két éve tűzött maga elé: az Unitárius Egyház legyen Erdélyben a legjobb táboroztató egyház. Ez kettős növekedést feltételez, minőségit és mennyiségit: azaz egyre jobb táborokat szervezni, amelyeket egyre több korosztály számára teszünk elérhetővé. Hogy miért? Azért, mert a sokéves tapasztalat azt mutatja, hogy a valláserkölcsei nevelés és általában az egyházi kultúrába való bevezetés, valamint az ismerkedés lehetősége unitáriusok között leghatékonyabban a táborokban valósul meg. A teológiai felvételizők önéletrajzából is gyakran visszaköszön egy-egy egyházi tábor meghatározó emléke.

A júniusi lapszámban már számot adtunk a tábori előkészületekről és az idén eszközölt fontosabb fejlesztési lépésekről: a korszoportos bontásról, a központi alaphól meghirdetett pályázatról, mellyel öt helyi vagy körü tábor megvalósulását segítettük, a konfirmáltaknak első ízben szervezendő táborról, az eszközfejlesztésről, a táborvezetők szélesebb ölelésű toborozásáról, a lelkészeknek küldött szórólappokról és hasonlóról.

Gyermektábor Várfalván

Fülöp Júlia

2011. július 19–24., Várfalva. Egy újabb dátum és hely. Tíz éve járok unitárius gyermektáborokba, s ki tudja hányszor próbáltam megfogalmazni hasonló beszámolót. Minden alkalommal mesélni akartam. Mesélni az együtt töltött időről, történe-

sekről, programról, gyerekekről. De valahogy a lényeg hoppon maradt. Az igazi szépsége ezeknek a napoknak elveszett a sorok között.

Igaz, ezúttal is gyönyörű hetünk volt. Énekekkel, játékkal, vízzel, tűzzel, földdel, levegővel, szélcsengővel, me-

Minden tábor esetében több intézmény és magánszemély segített az anyagi alapok előteremtésében és a kivitelezésben. Ezek felé az egyes beszámolók rendjén hangzik el a köszönet, de itt kiemelten is köszönetet mondok az egyetemes egyházi gyerektáborok és a konfirmandus mozgótábor fontosabb támogatóinak: Erdélyi Unitárius Egyház, Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet, OTP Bank, Bethlen Alap, Nemzeti Civil Alapprogram, várfalvi unitárius egyházközség és Polgármesteri Hivatal, homoródalmási unitárius egyházközség és Polgármesteri Hivatal, Székelykeresztúrról Szombatfalvi József lelkész és Varró Attila, Nagyajtán a lelkészi házaspár.

A táborok bemutatásával nem az a célunk, hogy unalmas beszámolót nyújtsunk lezajlott eseményekről, hanem az, hogy minden Egyházunkat féltő és szerető emberrel elhíthesük, amit már sokunkban mély meggyőződésé vált: Egyházunk a megújulás útját járja, és minden jószándékú ember segítségét, vállát, kezét és szívét szeretettel várja.

Czire Szabolcs

sékkal, felejthetetlen élményekkel, imával, Istennel. Együtt. De az igazi valósága a táboroknak nem ezekben a szavakban van.

Hanem abban például, ahogy megnyílni látsz egy tiszta lelket. Őt, aki első nap sír, második nap félve húzódik meg egy sarokban, miközben a férfiak dacával túri fájdalmát. Harmadik nap barátokhoz látod, táncolni, mosolyogni, utolsó nap →

→ pedig görcsösen öleli át nyakad, mert nem akar még elköszönni.

Abban, hogy nem érzel fáradtságot. Táborvezetőként keveset alszol, és egész nap rohangálsz. Valami különös átjárás van a gyerekek ereje, energiája, jókedve között és közted. Kicsit talán közülük való leszel, s a tőlük kapott erővel szaladsz tovább.

Abban az őszinte szépségben, amit játékokban, lelkesedésükben, egymáshoz forduló baráti közeledésükben, világot felfedezni akaró érdeklődésükben látsz.

Abban, ahogy pillanatokra meg-nőnek, és ők lesznek a felnőttek. Egymást pátyolgatják, kézbe veszik az asztalterítés fontos feladatát, vagy önként takarítani kezdenek.

Abban, ahogy 80 gyerek együtt mondja a Miatyánkot.

Elfelejtetted a tücskök esti ciripelését is, legkedvesebb zenei élményed, csened. Csak fülelsz, és figyelsz, ahogy apró hangjaik egymásra hangolódnak, és egy nyelvet beszélnek. Azt, amit a felnőttek gyakran elfelejtenek.

A közösségben, az élményben, az együtt-létben. Bennük, külön-külön mindegyikükben.

2011. július 19–24., Várfalva. Te, kedves táborozó, aki ott voltál, tudod mit jelent ez a dátum és ez a hely.

Te, kedves Olvasó, ahogy ezeket a beszámolókat olvasod, ugye te is sejtetted? Nem kell értened, csak próbáld meg ráhangolni egy kicsit a lelked

erre a különös világra, s láss szavaink mögé. Ott vagyunk mi, kócos, zajos, álmodozó, nevető, vidám, játszadozó gyermekek, és mesélünk Neked is, ha kéred.

Gyermektábor Homoródalmáson

Molnár Imola

2011. július 18–24., Homoródalmás kántori lakja, csendes beszélgetés, rengeteg csomag, 86 bátrabb vagy szerényen visszahúzódó gyermek, 9 táborvezető, gyermekeiket csitító vagy bátorító, vigasztaló szülők, izgalom és várakozás. Ez a kép tárul most Ön elé, kedves Olvasó, akit ez a cikk képzeletben a gyermektáborba hív. A tábor már lejárt ugyan, de bennünk, résztvevőkben és Önben eleven képeket fest az emlékezés, illetve a képzelet, hisz több mint 80 gyermek látványa és egy héten át tartó táborozása színes pillanatokot és képeket fest az ember lelki szemei elé, akár jelen volt Almáson, akár képzeletben idézi maga elé a táborozókat.

Nos, a fent vázolt képet, mely a táborkezdő percek csendességét mutatja, ideje felváltanunk a tábor egész idejét jellemző hangulat „megfestésével”. Az alapvető adatok maradnak ugyan, de már nincsenek jelen a szülők, s a csendesség még annyira sem, hanem ehelyett most 86 dinnyétől maszatos gyermek sétál (a kisebb-nagyobb sikerrel megformált) kettes sorban Almás központjában, és a *Táborozó fiú, lány...* kezdetű táborigyűlési himnusz éneklésére. Ebédelni igyekeznek. Meleg van, kicsit fáradtak, de az örök mosoly soha nem hervad le az arcukról. Beszélgetnek, ismerkednek, és megállás nélkül kérdeznek. Mit eszünk? Ma hova megyünk? Pihe-nünk? Mit csinálunk délután? Este lesz tévé? A vacsora mi lesz? Holnap milyen nap lesz? És természetesen ott van a mindennapok legfontosabb, legalapvetőbb, legjelentősebb kérdése: boltba mikor megyünk? A táborvezetők már rutinosan felelnek: „mindent megtudtok a maga idejében”, és a választ megtoldják egy sokatmondó mosollyal. A gyermekek pedig természetesen soha nem elégednek meg ennyivel, de azért tudják, hogyha mosolygott a táborvezető, akkor van némi remény a boltba menésre.

A véget nem érő kérdéssorozat a programokra is jellemző, és végtelen

türelemmel magyarázzák a táborvezetők, s kevés türelemmel hallgatják a táborozó gyermekek, hogy az idejé téma a négy őselem. A tábor ideje alatt a föld, levegő, víz és tűz titkaival ismerkedtek a táborlakók. Láthatja, kedves Olvasó, hogyan születik meg a gyermekek kezében egy-egy szelforgó vagy papírsárkány, láthatja arcukon az izgalmat és örömet, amint apró, hajtogatott papírhajójuk úszik a vizen, maga elé idézheti ámuló pillantásukat, amikor az üvegbe „beleváraszoljuk” a főtt tojást, és hallhatja a sok „vááááááááá... úúúúúúúú... nééééééééé... aztaaaaaaa...” kezdetű csodálkozásukat, amint megpillantják az udvaron rájuk várakozó homoródszentmártoni tűzoltóautót, amelynek tartályából aztán a 2200 liter vizet körülbelül 20 perc alatt ellocsolták.

Az ilyen és ezekhez hasonló „apró csodák mellett” azonban minden nap „elméleteztünk”. Délelőttönként megbeszéltük a napi témát, és nemcsak fizikáról beszélgettünk, hanem a világról, az őselemekről való beszélgetésünkbe beleszórtuk Istenről való ismereteinket is. Hogy ez eredményesen sikerült, számomra egy kislány bizonyította be, aki utolsó előtti nap az udvaron állva mosolyogva mondta nekem: *fiú a szél*. Hirtelen nem igazán tudtam, hogy mire véljem a megállapítását, és gondolom a meglepetés és kérdés tükröződött az arcomon, mert így folytatta: *tudod... olyan, mint Isten: nem látom de érzem*.

Az ilyen pillanatok és a bennem akkor lejátszódó örömet nem is lehet, és nem is kell magyarázni... Ezeket elég elképzelni.

Persze a tábornak megvannak a maga nehézségei, hisz nehéz úgy lefeküdni, hogy nem kapunk anyutól esti puszit, nehéz úgy elkészíteni valamit, hogy apu előbb nem magyarázza el részletesen, hogyan is kell papírsárkányt készíteni, nehéz megszólalni mások előtt, mert lehet, hogy butaságot mondok. Ugyanakkor nehéz minden gyerekre egyformán figyelni, nehéz az ötezredik kérdésre is felelni, elmondani ugyanazt számta-

lanszor, nehéz megnyugtatni a térdét lehorzolt kislányt, nehéz a 9–13 évesek nyelvén beszélni Istenről, nehéz rendet, csendet tartani, egyszerre 86 pohárba tölteni vizet, és nagyon nehéz kezelni a betegségeiket, legfőképpen a pár percig has- vagy fejfájásban jelentkező honvágyszindrómát, melyre a leghatékonyabb gyógyszer egy csodapuszi a homlokra, pár kedves szó és meggyőzés, hogy hamarosan majd otthon lehetnek.

Most pedig láthatjuk, ahogy egy nagy körben ülünk kipirult arccal, hatalmas kisírt szemekkel, és azon tűnődünk, hogy holnap haza kell

mennünk. Bizony elrepült egy hét. A tanulás, játék, ének, pihenés, a tábor ideje lejárt, megvolt a maga nehézsége és szépsége egyaránt, s holnapra nem maradt más, mint reggeli, istentisztelet és csomagolás.

Az utolsó nap képe hasonló az előzőhöz: Homoródalmás kántorlakja, 86 gyermek, rengeteg csomag, 9 táborvezető, aztán egyre több autó, szülő és egyre kevesebb gyermek. Minden táborlakóban kettős érzés kavargó: a szülők viszontlátásának öröme és az egymás viszontlátásának reménye. Így van ez évek óta, s így is lesz még remélhetően sokáig...

Konfirmandusok Mozgótábora

Czire Szabolcs

Valamit kell tennünk a konfirmációval – hangzik hosszú évek óta. A dilemmák között a túl fiatal kor, a felkészítési anyag és módszertan, a célcsoport elérése és a konfirmáció utáni gyors lemorzsolódás hangzanak el a leggyakrabban. A legalapvetőbb kihívásnak mégis az látszik, hogy ezeknek a kamaszkorú fiataloknak tudunk-e olyan vonzó egyházi élményt nyújtani, amely egyfelől az azonnali lemorzsolódást megakadályozza, másfelől a hosszabb távú intézményi beépülést elősegíti.

Lényegében ezekre a dilemmákra és kihívásokra próbáltunk megoldáslehetőséget keresni, amikor az idén első ízben szerveztük meg augusztus 8. és 14. között a *Konfirmandusok Mozgótáborát*, közel ötven frissen konfirmált számára. A tábor autóbusszos kirándulás és helyi tevékenységek váltakozása formájában valósult meg. A vándortábor előzetesen rögzített célrendszere a következő volt: a konfirmációi felkészítés – a hitértés és hitélmény – elmélyítése, az ifjúsági egyletekbe való betagozódás elősegítése és a középfokú iskolaválasztás tudatosabbá tétele, azaz a két unitárius középiskola figyelmükbe ajánlása. Ennek az összetett célrendszernek megfelelően állt össze a táborvezetők hétagú csapata.

Most hadd mondjam el egy kicsit másként is. Adva van egy felismert szükséglet, és adva van egy megoldásjavaslat, amelyet mozgótábor for-

májában a VEN-Bizottság fogalmazott meg. Három alapfeltétel van: a táborban résztvevő fiatalok, a táborvezetők és a célrendszer teljesüléséhez közel vivő tevékenység.

A résztvevők toborzásával kapcsolatban újra bizonyosságot nyert, hogy a lelkészek hozzáállásán múlik a legtöbb. Néhány lelkész felismerte a programban rejlő lehetőséget, és a toborzást nagyon komolyan vette. Sajnos több esetben még a készen elküldött szórókérdőívüket sem osztották ki, és egyházunk fiataljaival való beszélgetésből kiderült, hogy több egyházközségben ők sem a nyári táborokról, sem a konfirmandus-táborról nem kaptak semmiféle értesítést. Illesse köszönet mindazokat, akik a közös cél rájuk eső feladatát hivatászerű lelkiismeretességgel teljesítik.

A táborvezetők toborzásának van egy központi logikája, amely egy összetett célrendszer követ, és van egy egyéni hozzáállásbeli, ügybuzgalmi oldala is. Örömmel mondhatom el, hogy kivétel nélkül minden felkért táborvezető készségesen állt az ügy mellé, és vállalta nyári szabadságából ezt a nagyon munkás hetet. Név(sor) szerint a következők lesznek a táborvezetők: Bodor Lídia Emese – a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium vallásánára, Czire Szabolcs – teológiai tanár, valláserkölcsei nevelési előadó-tanácsos, Jobbágy Júlia – II. éves teológiai hallgató, Lakatos Sándor – a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium vallásánára, zenész, Lőrinczi Levente – IV. éves teológiai hallgató, zenész, Molnár Imola – I. éves magiszteris teológiai hallgató, Rácz Norbert Zsolt – a kolozsvári belvárosi unitárius egyházközség lelkésze.

Adva vannak tehát a táborozók és a táborvezetők. Aki csak kicsit is ismeri ezt a mai fiatal korosztályt, az tudja, hogy számukra mennyire meghatározó az élményszerűség, és hogy ettől gyakran milyen messze áll minden, ami egyházas. Időnként azt mondják róluk, hogy digitális nemzedék, screenagerek (képernyőnemzedék), vizuális és zenei átélhetőségben kifejeződő emberek. A táborvezetők feladata tehát úgy megvilágítani a hittételeket, hogy rádöbbenjenek: ezekhez nekik is közükhöz, ezek őket is foglalkoztatják. Úgy énekelni a zsoltárokat, hogy saját koruk zenéinek emléjéről egy pillanatra elha- ➔

→ joljanak, és rácsodálkozzanak, hogy a zsoldár is tud gyönyörű és szívhez szóló lenni. Úgy velük lenni, hogy egyszerre legyünk mellettük barát és lelkész: hogy azonosulásunkkal barátjuk legyünk, és ezt a barátot kapcsolni tudják a lelkészhez, a szentséget hordozó emberhez is. Társként beszélgetni velük életkorukat érdeklő kérdésekről, szerelemről, barátságról, családi viszonyokról, iskolaválasztásról, létbölcseletről. Úgy tölteni együtt a hetet, hogy a szeretet közösségi érzésében megmártóztatásnak, és abból magukkal vihessenek az előttük álló életútra.

Következzen hát egy áttekintő beszámoló a hét programjáról, amelyet azonban az előbbieket átsejtelésével szabad és kell olvasni.

Hétfő délután Várfalvára érkezett meg a negyvenhárom fiatal. A kamaszosan bizalmatlan ifjakkal az ismerkedő játékok csodát tettek. Ha pedig maradt még valami a bizalmatlanságból, a másnapi megpróbáló gyalogtúra a sokfelőlről érkező idegekből már egy összetartó, egymást segítő csapatot formált. Kedd reggel tehát kiadós reggeli után nekivágtunk Várfalva irányából a Székelykőnek. Persze csak a reggeli torna után, mert hát a rend az mégiscsak rend.

Újra meggyőződhattünk, hogy bár igaz lehet az, hogy sok mai fiatal állóképessége meglehetősen gyenge, szinte kivétel nélkül mind jól motiválhatóak és lelkesíthetőek, és akkor korábbi elvárásaikat messze meghaladó dolgokra képesek.

Az erő a Székelykő lábáig tartott. A csúcs megmászásához elő kellett venni a nagyüstöt, és elkészíteni a babgulyást, előrefőzött babból. A csapatmunka gyors eredményt hozott: a kolbász megpirítása és az étel felfőzése 24 perc alatt megtörtént. És az eredmény viharos volt. A szó szoros értelmében is.

A csúcson csatlakozott hozzánk Jókai Mór, és elhangzott az *Egy az Isten* című könyvéből a torockói unitáriusok vallásosságának a leírása, valamint az öreg hajnali zsoldárénekléséről szóló rész. Könnyes szemmel énekeltük hát mi is, hogy *Szívemet hozzád emelem...* És ez valahogy a felhők közelében olyan különösen valóságos volt.

A Gondviselő nagyon kegyes volt

végig hozzánk. A környéken mindenütt eső volt, de a mi utunkat eső nélküli árnyéktartó felhőkkel kísérte. Azonban a terhes felhőket késő délutánig lehetett tartani. Így a lefele utunk váratlanul megpróbáló volt. Élő láncot alkotva, lépésről lépésre haladtunk kézenfogva a síkos kövekkel teli szűk szorosban. Amikor lent összegyűlt a csoport, isteni csodaként éltük meg, hogy mindenkit épen és egészségesen lesegített, és új egyenruhánkban ünnepeltük az együvé tartozást.

Torockóról már a busz vitt vissza Várfalvára, ahol melegedés, tusolás, vacsorázás után hangulatos program következett.

Itt Isten hangja (C.Sz.) szólt Mózeshez (R. N.) hangosbeszélőn, hogy vezesse ki népét Várfalváról, el egészen Nagyajtaig. Az álomszuszék Mózes, aki az évezredek folyamán tapasztalt, ravasz és eléggé szkeptikus lett, végül négy segédet alkudott ki magának: Évát (B. L. E.), Dávidot (M. I.), Keresztelő Jánost (L. L.) és Péter apostolt (J. J.). Aztán az öt csoportra osztott ifjak egy-egy bibliai sztorival elvonulva jelszavakat kovácsoltak, és ezt az összetartozást a hét folyamán többé-kevésbé megőrizték, főként a csoportorák (témafeldolgozó- és lelkibeszélgetések) alatt.

Másnap reggel négy táborvezető Tordán az unitárius templomban előkészítette a vallásszabadsági törvény 1568. évi születésének ország-

gyűlési drámáját, míg a csoport Mészkit látogatta meg. Az érkezésig még kicsit szundított is a fejedelem (L. L.), az ő udvari papja, Dávid Ferenc (C. Sz.) és a jezsuita barát (B. L. E.), akik minden éjjel 3-kor feküdtek. Egyedül a narrátor (R. N. Zs.) bírta ki ébren a várakozást. Az érkező ifjak az erdélyi rendek szerint ültek: székelemek, szászok és magyarok. Épp akkor léptünk vissza időben, amikor az országgyűlésben a vallás ügyének vitája következett. A narrátor csettintett, és a vetített képről előléptek a szereplők. A jezsuita az európai gyakorlatra hivatkozott. Dávid Ferenc a derék Szentírás alapján a vallási türelem és lelkiismereti szabadság érdekében kérte a fejedelmet, hogy vállalja fel a világelső úttörő szerepet a vallás békes rendezésében. A narrátor újra és újra csettintett, majd elmagyarázta a résztvevőknek, hogy ki mit és miért mondott. Drámai volt a hangulat. Aztán szavazás következett, és a rendek egyhangúan voksoltak a vallásszabadság mellett. Úgy jöttünk ki a templomból, mint akik kicsit megváltották a világot.

Kolozsváron célirányos Házsón-gárd-séta, a volt és a jelenlegi unitárius templom megtekintése, majd a püspökség/Kollégium épületének a megtekintése. A fiatalok a konviktu-sos ebéd által kóstolót nyerhettek a kollégista létből. Délután Marosvá-sárhelyen a Kultúrpalotát néztük meg, majd estére Székelykeresztúrra érkeztünk, ahol Varró Attila izletes „pityókatokánnyal” várt. Matracok felfújása, elszállásolás, esti program, buli.

A csütörtök reggel bundáskenyérrel indult. Dél előtt körforgásos kiscsoportos tevékenységek, a nap témájának megfelelően: Jézus, ember, eredendő jószág, bűn, szabad akarat a hitértelmező csoportban, zsoldártanulás az énekcsoportban és kézműves tevékenység a harmadikban. Délután a Molnár István-Múzeum látogatása, majd Petőfi vén körtefájának megtekintése a Gyárfás-kúriánál. Este pizzázás a Bonfini-étteremben. Az esti program újra fergeteges volt. Először Tábori TV hatalmas poénokkal, aztán az „U Faktor” című tehetségkutató-vetélkedő.

Péntek délután Székelyderzsbe mentünk, ahol a vártemplom meg-

csodálása után az eredendő öt csoportba oszolva folyt a bizalmas kiscsoportos beszélgetés. Este aztán újra „U Faktor”, majd szappanopera a táborvezetők előadásában és záróbuli. A táncosok sem hiányoztak, de a zsoldár-repperek sem.

Szombat reggel a szejkai találkón tiszteletünket tettük. Magunkba ittunk pár mondatot a prédikációból, majd utunkra indultunk. Megálltunk Szentpálon, és az idillikus környezetben levő templomban zsoldárokat tanulunk, és elismételjük új hangszerelésben a konfirmációs felkészítésből ismert énekeket. Homoródalmáson ebédeltünk, majd Vargyason meglátogattuk a Daniel-kastélyt. Ezt követően két csoportra osztottunk, egyik a Sütő család kiállítását látogatta, a másik a templomban énekelt. Estére érkezünk Nagyajtára, ahol pár óra alatt a bástyát szálláshellyé alakítottuk.

Az esti táborzáró rítus következett. Innentől már nehéz bármit mondani, kevesek a szavak. A tábor-tűz hangulatát még sokan ismerik, de egy gyertyákkal kirakott sötét templomban a táborzáró vallomásokot és főként az egymás iránti szeretet olyan

fokú kiadását, amit ott tapasztaltunk, talán kevesen. Gyönyörűen koronázta a reggeli és esti áhítatokat. Az elején a célok között nem hangzott el, de itt annál inkább hangsúlyozást érdemel: a megfogható célok mellett a legfontosabb célunk ennek a fajta szeretetnek a megtapasztaltatása és közös átélése, mint minden vallási nevelés alfája és omegája.

Vasárnap a templomban Fekete Levente jól ismert lelkesedésével emelkedtünk az Úrhoz. A táborozók nevében C. Sz. köszöntötte az egybegyűlteket, és rövid műsort adtunk elő. Talán először a táboroztatás történetében az énekek közt csak zsoldárok szerepeltek, de oly gyönyörűen, hogy mindenki csodálkozott szépségükön.

A busz ebéd után Kolozsvár felé indult, és ahogy haladt, egyre kevesebb ember maradt rajta, míg végül Kolozsváron az utolsó utasai is leszálltak. Az utazás valahol máshol folytatódik.

Befejezőként hadd utaljak arra, hogy pár év alatt a konfirmandusok száma összegyházi szinten a hét és félszázról négy és félszázra csökkent. Természetesen a legfőbb magyarázat

nem az általános demográfiai apadással adható meg, hanem azzal, hogy sok fiatal egyszerűen nem kívánja gyakorolni eme kötelezettségét, és amint a számok mutatják, az egyház pásztorai nemigen mennek utánuk. Ebben az összetett kérdéskör megoldásában a mozgótábor fontos szerepet játszik, de sikere igazán akkor lesz teljes, ha a konfirmáció kérdéskörét a maga összetettségében tudjuk átfogni és megfelelő lépéseket tenni.

Miközben mindezt írom, újabb és újabb üzenetek érkeznek a táborban résztvevőktől. Ez meggyőz arról, hogy ma már egyetlen egyházi folyamat sem érhet véget a könnyes szemű, ölelkezős búcsúzással.

Folytatódnia kell világhálós fórumokon, facebookon, twitteren, chaten, levelezésekben és hasonlókon. Olyan fórum(ok)nak kell létrejönnie, ahol nemcsak a már megtörténtek jelennek meg vonzóan, hanem az újabb potenciális résztvevők bevonhatóak, és főként az évente bővülő unitárius fiatalok közösségén belül a kapcsolat ápolása fenntartható.

Istené legyen a hála és dicsőség!

Szemelvények gyülekezeti táborok beszámolóiból

Az *Ittre Bencéd Alapítvány* a *bencédi unitárius egyházközséggel* közösen hatodszorra szervezte meg *angol nyelv- és környezetvédelmi táborát* Bencédben 2011. július 14. és 18. között. Idén összesen 54 gyerek vett részt, a résztvevők Bencédből, Székelyudvarhelyről, Kobátfalváról, Székelyszentmihályról, Székelykeresztúrról, Kecestből, Barótról, Fiafalváról, Égéből, Marosvásárhelyről, Csíkszeredából, Ausztriából érkeztek. Minden délelőtt az angol nyelv tanulására fektettük a hangsúlyt, délutánonként különböző fejlesztő tevékenységek zajlottak. Céljaink között szerepelt az angol nyelv iránti érdeklődés felkeltése, megszerettetése és játékos elsajátítása, a minket körülvevő szűk környezet megismerése, épségének és tisztaságának megtartása, természeti kincseink felfedezése, a környezetvédelem fontosságá-

nak tudatosítása és kialakítása. Továbbá hangsúlyt fektettünk a csapatépítésre, egymás elfogadására, kreativitás fejlesztésére, önállóságra nevelésre. (Páll Krisztina)

Találkozások a só és az alabástrom nyári útján. Július 15. és 17. között 12 kolozsi és 8 mézskői gyermekek közös táborozására került sor a **kolozsi unitárius egyházközségben.** „A feltevés, hogy egyforma élethelyzetben élő emberek azonos szükségleteikre hasonló módon próbálnak válaszolni, újra beigazolódott. A mézskői és kolozsi egyházközségeink első olyan próbálkozásán, hogy gyermekeiknek közösen teremtsenek élményszerző nyári alkalmat, kiderült: bár életük formája változó, a tartalom többnyire ugyanarról szól” – írta Gyerő Dávid, kolozsi lelkész. „Mézskő az aranyosszéki tájegység

része, Kolozs már a Mezőség szélén fekszik. Mégis, a legtöbb minden ugyanúgy működik mindkét helyen – fedették fel a gyermekek. (...) A sár itt is, ott is visszahúzó, eleink pedig egyforma gólyalábon evickéltek ki belőle. Ami ott a mézskő, az itt a só: a természet áldása, sok falubeli megélhetését biztosító ajándéka. (...) A magyarság mindkét helyen kisebbségben van, a magyar oktatás megszűnőben, az iskolások ingázni kényeszerülnek a magyar tanintézetekbe. A más nemzetiségek és egyéb felekezetek más igényű környezetében élve fokozottabb erőfeszítésbe kerül igényesnek, törődőnek, értékeire tudatosan figyelő emberré válni. (...) Mindezt is fontos minden olyan alkalom, amely a gyermekekben nemzeti és vallási egyensúly kialakítását célozza meg. S amely annak a belátására segít, hogy az életnek itthon a nehézségek közepette is értelmére lehet lelni emberséges módon, közösséghez kapcsolódva, egyházi és vallási ismerettel gazdagodva. ➔

➔ A nyári tábor is ilyen alkalmat kínált, Istennek legyen hála. (Győrő Dávid)

Július 25. és 31. között 41, 5–14 év közötti gyermek vett részt a Bözödön szervezett hagyományörző tábornak. A hétfőtől szombatig, reggel 10 órától este 6 óráig szervezett programokat, néhány önkéntes pedagógus és helybéli középiskolás diák segítségével, Moldován Emese zenetanár, kézműves és néptáncoktató vezette. Általában napi 4 óra komoly tánctréning és népdaltanulás, a maradék időben pedig kézműves foglalkozások és játék töltötték ki az időt. (Zsemberowsky Márta)

Augusztus 1. és 5. között Firtosmartonosban zajlott a székelykeresz-

túri unitárius egyházkör által szervezett, első Gagy menti unitárius gyermektábor. (...) Boldog, tanulni, játszani, énekelni, ismerkedni akaró 37 gyermek érkezett Szentábrahámról, Gagyból, Firtosmartonosból és Bözödkőrispatakról a Firtos alá, ahol e falvak unitárius lelkészei, teológus hallgatói, a szentábrahádi tiszteletes

asszony és az egyházköri valláserkölcsei-nevelési előadó foglalkoztak a táborozókkal. Az öt nap bőven kínált időt mindenre. A délelőttök a tanulás szellemében teltek, a gyermekek alaposan megismerkedhettek három jézusi példázattal: a talentumok, a tétkozló fiú és az irgalmas samaritanus történetével. A példázatok megértését szerepjáték, drámajáték, pantomim segítette. Reméljük, ez a tábor is segített gyermekeinknek abban, hogy megérezzék, hova tartoznak, hogy minél tovább megőrizték a lelkesedést, a hitet, a tiszta, bátor gondolatokat szívükben. (Makkai-Ilkei Ildikó)

Augusztus 1. és 7. között immár kilencedik alkalommal szervezték meg **Csekefalván a kézműves és bibliai tábort** a faluban élő és a nagyszülőknél vakációzó, 7–14 év közötti gyermekek számára. A táborban vallásos történeteket, Istenről szóló meséket ismerhettek meg a gyermekek. A foglalkozások párhuzamos csoportokban zajlottak, a gyermekek nagy türelemmel és szorgalommal dolgoztak és vettek részt a tevékenységekben. Nagyszerű csoportmunkának bizonyult a csapatonkénti kürtöskalács-sütés, melyet a dagasztástól a sütésig a gyerekek végeztek. (Moldován Szeredai Noémi)

Hetedik alkalommal szervezték meg **Székelyderzsben az evangéliumi gyermekhetet. Augusztus 1. és 7. között** 75 székelyderzsi, székelymuzsnai és a tábor idejére nagyszüleikhez hazakerült gyermek vett részt a rendezvényen. Az idejükhöz tartozó

mája a **10 parancsolat** volt. A kivitelezésben papnövendékek és az egyházközség középiskolás önkéntesei segítettek. (Szabó Csengele)

Augusztus 8. és 12. között zajlott az első alkalommal megrendezett **kézműves tábor a városfalvi unitárius gyülekezetben**. Az öt napot felölelő tevékenységek a hagyományos népi mesterségeket próbálták feleleveníteni, bemutatni a táborban résztvevő 30 gyermek számára. A tábor ideje alatt a gyermekek megismerkedhettek az ostorfonás, a szövés, a bútorfestés technikáival. Lehetőségük volt gyöngyfűzésre, origami készítésre, bogozásra és népdalok, népi gyermekjátékok tanulására. (Albert Krisztina)

Augusztus 15. és 21. között szentivánlaborfalvi unitárius egyházközségben **vakációs bibliahetet** szerveztek a falu gyermekei számára. A 42 gyermek részvételével megszervezett bibliahetet alkalmával a bibliai Dávid története került feldolgozásra. (Pap Mária)

"A humor Isten ajándéka"

(Báró József)

Az első női legátus

A hagyományosan ünnepi legátust fogadó unitárius egyházközségbe – a '89-es rendszerváltás után első alkalommal – nőlegátus érkezik, aki szószéki és úrasztali szolgálataival elnyeri a hallgatóság tetszését.

Az ünnep harmadik napján a templomi búcsúzás rendjén hagyományosan az egyházközség gondnoka is köszönteni készül a lelkész-nő-jelöltet. A gondnok tehát feláll a keblitanácsosok közül, kimegy a templom piacára, és másfél méternyi távolságból készül megszólalni.

Az egyébként jó beszédű gondnok viszont most a kezét tördeli, láthatólag keresi a szavakat. A gyülekezet feszült figyelme a gondnokon és legátuson. A másodpercek csigalassúsággal telnek.

A legátus a rá jellemző kedvességgel néz a gondnokra, mire az ünnepélyesen megszólal:

– Tiszteletes legátus nőcike! Erősen meg vagyunk hatódva! Mi nem is gondoltuk volna, hogy egy legátus nőcikének ilyen jó szája lehet!

Beküldte: Pálffy Tamás Szabolcs

Új státusban a nagyernyei unitáriusok

Pálffy Tamás Szabolcs

Pezsgő unitárius egyházi élet zajlik Nagyernyében az utóbbi években.

Tavaly október 10-én a község történetében a harmadik unitárius templom felszentelése 100. évfordulóján került sor nagyszabású ünnepségre és jubileumi templomfüzet kiadására a Polgármesteri Hivatal anyagi támogatásával. Idén márciusban pedig első ízben szervezték/tartották meg az egyetemes imaheti istentisztelet-sorozatot vendéglelkészek szolgálatával.

Idén július hónap folyamán kerülhetett sor a kívülből igényesen felújított templom villámhárító szerelésére és bekötési munkálatai elvégzésére. A *villámhárító feltalálója*, Benjamin Franklin, észak-amerikai államférfi, a Függetlenségi Nyilatkozat társszerzője és a szabadságharc résztvevője unitárius vallású volt.

A nagyernyei unitárius gyülekezet nemrég hivatalos értesítést kapott Kolozsvárról az Egyházi Képviselő Tanácstól, hogy tavalyi kérésük nyomán a kincses városban ülésező Főtanács határozata nyomán az eddig leányegyházköztség státusban levő nagyernyei unitárius közösség új szervezeti formát kapott, és idén júliustól ikland-nagyernyei unitárius társegyházközségként igazgatja a továbbiakban a maga életét. A jelenleg érvényben levő Egyház Alkotmány, azaz Alaptörvény szerint társegyházközségek azok, amelyek közül legalább egyikük ren-

delkezik a kultikus élet feltételeivel (templom, lelkészi lakás, anyagi javak, vasárnaponként mindkét közösségben megnyilvánuló istentiszteleti élete van, és csak együtt tudnak egy lelkészt eltartani. Mindkét településen van unitárius templom, Nagyernyében nincs unitárius lelkészi lakás és hivatal, Iklandon egy régi, roskadozó vályogház jelenti a parókiális lakást, így vagy Nagyernyében vagy Iklandon unitárius lelkészi lakás kellene épüljön a közeljövőben.

Pálffy Anna-Mária iklandi-nagyernyei unitárius lelkész, marosszentgyörgyi tiszteletes asszony és Györfi József nagyernyei gondok elnökletével zajló keblitanácsi gyűlésükön a tagok reményüket fejezték ki, hogy az új egyházközségi státus elnyerése eredményeként a központban sikerül beindítani egy unitárius lelkészi lakás és tanácsterem építése folyamatát.

Körút a közös élményért

Szász-Fülöp György

Még alig pitymallott, a szürkeség esőt ígért, vastag köd is ölelte templomunk tornyát, ám a július 30-i reggelen negyvennél több medgyesi unitárius foglalt helyet a bérelt buszon, egy szép élménydús kirándulás reményében.

Rövid kapaszkodó után járművünk elérte Botorkát, s a tetőn végre felfedezni véltük a napot, melynek végre sikerült legyőznie a felhők szorongatását, hogy Ádámosnál vidáman szétfolyya bearanyozza a kies lankát. Itt csatlakozott csoportunkhoz egyházközségünk beszolgáló lelkésze, Fülöp Dezső Alpár, aki mindvégig színes-színvonalasan mutatta be utunk fontosabb látnivalóit.

Nemsokára az Aranyos völgyében robogtunk, Keresztesmezőn. Egészen oldódott hangulatban szálltunk

ki első állomásunkon, az Aranyosszék központjának is tartott Tordán. Józsa Lajos unitárius lelkész fogadott, aki röviden bemutatta a helyi templomot. Innen átmentünk a város főterén álló katolikus templomba. Ebben a gótikus és barokk stílusban épült templomban került sor 1568-ban arra az országgyűlésre, amely törvénybe iktatta a vallásszabadság törvényét. A közeli parkban fekszik a Fejedelmek Háza. Itt szálltak meg a Tordára érkező erdélyi fejedelmek és nagyurak. Tordai látogatásunkat a lelkész rövid imája zárta.

Amikor ismét járművön voltunk, előkerült tarisznyáinkból az alamizsna, s mindenki falatozott erőt gyűjtve a további látnivalókhoz. A tordai sóbányában idegenvezető is csatlakozott társaságunkhoz. Ismer-

tette a bánya földrajzi fekvését, a hajdani bányászat módját, a kitermeléshez használt kezdetleges bányagépeket, melyekből néhány ma is eredeti helyén látható. A turistalátványossággá alakított bányát messze földről érkezők is látogatják. Sokan légzőszervi megbetegségeiket gyógyítani szállnak a mélybe. Sok mindent kínál a bánya: Emitt érdekességként sőt kiáltunk, melyre tizenhatszor felel a visszhang; amott a szédületes mélységtől lassul szívverésünk; a tárna legalján különböző sportjátékokat űzhetnek a látogatók: óriáskeréken lehet magasságot legyőzni, vagy megpihenni egy padon, miközben halk zene öleli a báméskodót – s van, amit csodálni: a falon függő sórudakat, a tófenékben csónakázókat. A kijövetel külön megpróbáltatás a keskeny lépcsőkön, mintegy tizenhárom emeletnyi magasságig. Itt lélegzetvisszafojtva megyünk végig a falba erősített tornácon, s bizony →

→ csak félve tekintünk az alattunk tátongó aknába. Nedves sótól fényes falak mellett vezet utunk a felszínig, ahol már forróan hat a levegő még esős időben is.

Utunkat Mészkö felé folytattuk. Az unitárius templom lelkésze, Bálint Róbert Zoltán fogad. Elmondása szerint nincsen biztos adat a templom építésének időpontját illetően. Egyes levéltári feljegyzések 1774-ből említenek egy torony nélküli kőtemplomot. A feljegyzések szerint 1783-ban építettek melléje egy haranglábat fából. Végül 1797-ben épült a kőtorony, s így maradt a templom időnkénti apróbb javításokkal egészen 1931-ig, amikor újjáépítették. Ekkor kerülnek elő fontos leletek, melyek a templom ősrégi magyar voltát tanúsítják. Értékesek a festett kazetták, a magyaros mintákkal teli faragott gerendák. Művészi értékkel ruházzák fel a templom belsaját. Külön értéke a hajléknak a ritkaságszámba menő értékes, pedálkupolás orgona, melyről a tiszteletes úr örömmel állítja, működik. A bejárat előtt Balázs Ferenc lelkész, író, népravelevő mellszobra áll. Ő nagyon sokat tett a közösségért, a környék embereieért. Orgonaszóval és énekkel búcsúztunk a kis templomtól.

A zord idő lehetetlenné tette, hogy leereszkedjünk a Hesdát-patak

völgyébe. Elöttünk a dombról a Tordai-hasadék távoli két szárnya látszik az esős szürkességben. A lelkész úr mesél: kiderül, hogy a mészkö alkotta hegylánc húsában egy barlang lehetett, melyet kivájta a víz. Egy ilyen barlang beomlásából keletkezett a látványos természeti szépség. Keletkezéséhez legenda is fűződik, mely szerint Szent László, miközben a kunok elől menekült, Istenhez fohászkozott segítségért, mire a szikla kettéhasadt lova patájának nyomán, és a király megmenekülhetett. Egyesek szerint még látszik a patkónyom, mások pedig a ló kiálló orrcimpáit vélik felfedezni. E hasadék falában több kisebb-nagyobb barlang található, melyek az idők folyamán menedéket nyújtottak a környék lakóinak, akiket a tatárok gyakran támadtak. A barlangok egymással szemben helyezkednek el a falakon, s így egyiket a másiktól könnyen lehetett védeni. A Rákóczit támogató betyár, Balika is itt bujkált hajdanán.

Az eszmeftuttatás folytatását már az autóban hallgattuk, miközben a Székelykő és Ordaskő sziklavonulatának völgyében feltűnt Torockó, az egykori bányaváros. A falu az erdélyi középhegység keleti részében ágazott völgyben fekszik, melyet mészköszirtek, szurdokok, sziklacsúcsok vigyáznak. Itt magaslik büszkén a

Székelykő is. Nevét azért kapta, mert egy tatár támadás elhárítására hívott székelyeknek adományozta a város vezetése. Híres fehér házait valószínű, hogy a 19. század végén esett tűzvész után építették. A torockói ember nem akart elmaradni szomszédjától, de föléje emelkedni sem szándékozott, így mindenki olyant épített, mint a másik. Ezért az egyforma házak. Nem kerülhették el a 17. században épült unitárius templomot sem. Díszítése helyenként „cifrás”, pazar varrottasokkal, melyeken a keresztzemes népi motívumokat láthatjuk. Ma Torockó a világörökség része.

Lassan esteledett, amikor Balászfalva felé, később a Kis-Küküllő mellett hazafelé vezetett utunk. Kedves vezetőnk, segítőkész lelkészünk és családja elbúcsúzott tőlünk Ádámoson. Még egy kevés zötykölődés után mi is megérkeztünk templomunk elé. Most nem léptünk be. Gondolatban rebegettünk hálát gondviselő Istenünknek e szép napért, s csodálatos élményekkel feltöltődve, ismeretekkel gazdagodva békésen lakásaink felé vettük utunkat.

Újból bebizonyosodott az együtt megélt élmények lélekerősítő és közösségformáló ereje. Mindnyájan éreztük: jó együtt lenni nekünk, medgyesi unitáriusoknak.

Nyári rendezvénysorozat Szinden

Szabó László

A maroknyi létszámú szindi unitárius egyházközség paplakja az elmúlt hónapokban több közösségi rendezvénynek adott otthont. Az elmúlt évek során többrendbeli kalákaival felújított 99 éves patinás épület, valamint a Tordai- és Tordatúri-hasadék közelsége vonzónak bizonyult a közepes méretű táborok szervezőinek.

Az első nyári rendezvény a kolozsvári belvárosi és monostori konfirmandusok felkészítő és csapatépítő tábora volt, amelyben folyó év június 26–30. között 19 unitárius konfirmáló növendék vett részt lelkészeik vezetésével.

Július elején hatnapos tehetségfejlesztő zenetáborra került sor az InstruMentor Egyesület szervezésében. A 16 kolozsvári zeneszakos kisiskolás tábort tanárok és szülők szervezték.

Augusztus 1–5. között a székelykeresztúri unitárius vasárnapi iskolások tábora zajlott félszáz résztvevővel, majd 9–11. között az ördögösfüzesi református egyház-

község hasonló jellegű tábora következett 20 résztvevővel.

A kolozsvár–belvárosi unitárius egyházközség ez évi vasárnapi iskolás tábora a kolozsvári unitárius óvodában zajlott, azonban a táborzáró napot Szinden tartottuk. Az államalapításunk ünnepnapján lezajlott kiszállásra a táborozó gyermekek és a szervezők mellett a szülők is hivatalosak voltak.

A rendezvénysorozatot a szeptember 10-re időzített honvéd-émlékmű avatóünnepsége „koronázza” meg, amelyre száznál több meghívottat várunk. A II. világháborúban Szind határában hősi halált halt 44 honvéd tiszteletére az anyaországi Honvédelmi Minisztérium, a Tordai Honvéd Hagyományörző Bizottság és a szindi unitárius egyházközség közösen állít emlékművet.

A fentiekben összefoglalt rendezvénysorozat „szüneteiben” újabb kalákákat szerveztünk, amelyek a paplak további fejlesztését, a templomkerítés leomlott részeinek visszaállítását, valamint a honvéd-émlékmű felállítását célozták. A kalákák és a rendezvények egy része a Nemzeti Civil Alapprogram, illetve a Székelyudvarhelyi Községi Alapítvány anyagi támogatásával valósult meg.

Vidéki nyomda Bencédben

Páll Krisztina

A Harvest Hope és a Székelyudvarhelyi Községi Alapítvány pályázata jóvoltából az Ittre Bencéd Alapítvány a bencédi unitárius egyházközséggel közösen felszerelhetette, felújíthatta kis közösségi termét.

Úgy gondoltuk, hogy Bencéd fejlődését hatékonyan elősegítheti egy „vidéki nyomda” létrehozásának kezdeményezése, amely a számítógéphasználatot, az internethez való hozzáférést, az információ-szórását, tanfolyamok tartását elősegíti, illetve helyet teremt a közösségi munkának. Jelen projektünk, mely a közösség akaratát juttatja érvényre, ezt kívánta megvalósítani.

A faluban már hatodik éve megjelentetjük a *Bencédi Zarándokot*. Eszközünk egy egyszerű számítógép, házi nyomtató. Sajnos színesben még a főoldalt sem tudtuk kinyomtatni, fekete-fehérben pedig a sokszorosítás során veszítünk a minőségből.

Nyomdába két okból nem fordultunk: a lap aránylag kis számban jelenik meg (havi 60 példány); a nyomdai szolgáltatások igénybevételével elszemélytelenítjük e sajátos közösségi feladatot, hiszen a közösségi teremben a falu lakói közösen határozzák meg a sorra következő kiadvány témáját. A szerkesztők, a cikkírók, a sokszorosítók, a lapkézbesítők mind a közösség tagjaiból kerülnek ki.

A sikeres pályázat eredményeképpen 36 darab összecsukható székkel, irodabútorzattal, laptoppal, ütőképes nyomtatóval gazdagodott a gyüleke-

zeti terem és a nyomda. Egy jól felszerelt információs központtá alakult át, ahol elérhetővé váltak a helyieknek bizonyos szolgáltatások (színes fénymásolás, sokszorosítás, világháló, filmklub, nyomtatás). Ugyanakkor a terem helyszíne a közösségi tevékenységeknek, találkozóknak.

Napjaink elszemélytelenedő világában nagy igény van jó közösségi életre, ahol az ember beszélgető-, sorstársakra, szórakozásra talál. Ezt szolgálják a filmklubos esték, a nőszövetségi, ifjúsági találkozók, a közös kiadványszerkesztések.

FELVÉTELIZŐK FIGYELMÉBE

Pótfelvételi vizsga a 2011–2012. tanulmányi évre

A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Kara **pótfelvételi vizsgát hirdet** a 2011–2012. tanulmányi évre.

A felvételi időpontja: 2011. szeptember 27.

Beiratkozás: 2011. szept. 27. kedd, 9.00 óra az Intézet titkárságán.

A felvételi vizsga anyaga megtalálható az Intézet honlapján. Egyéb felvétellel kapcsolatos tájékoztatást az Intézet titkársága nyújt.

Telefonszám: 0264-591-368. Honlap: www.proteo.hu

A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Rektori Hivatala

Amerikai zarándokok

Az arlingtoni testvérgyülekezet tagjainak látogatása Gagyban

Gál Zoltán

Hosszú idő és rengeteg várakozás után új testvérkapcsolattal büszkélkedhet egyházközségünk. Tavaly, 2010. április 26-án a Massachusetts állambeli arlingtoni unitárius univerzalista gyülekezet elfogadta baráti kéznújtásunkat, és a gagyai unitárius egyházközség amerikai testvére lett. Az első személyes találkozásra idén július 7–11. napjain került sor, amikor a testvérgyülekezet hétfős csoportja kereste fel egyházközségünket. Vallották: zarándokként, és nem turistaként jöttek Erdélybe, és az a cél vezette őket, hogy megismerhessék az unitárius vallás gyökereit. A csoport két tagja: Michael Friedman és John Burt az útjuk során tapasztalt élményeiről blognaplót vezettek (firstparishtransylvania2011.blogspot.com), amelyet rendszeresen követtek az Atlanti-óceán túlsó partjáról.

A vendégek július 2-án érkeztek Kolozsvárra. Erdélyi utazásuk egy részén jelen írás szerzője is elkísérte őket. Néhány napos erdélyi körutunk során egyházunk történetének egy vékony szeletét is felkínáltuk amerikai test-

véreinknek, bepillantást engedve ugyanakkor a kisebbségi lét hétköznapjaiba is. Erdélyi megérkezésük másnapján a kincses város unitárius vonatkozású helyein sétáltunk, majd a délutáni órákban Mészkőre látogattunk. Jártunk a tordai római katolikus templomban, a vallásszabadság kihirdetésének színhelyén; felkerestük János Zsigmond fejedelem és Izabella királyné örök nyughelyét Gyulafehérváron, és meglátogattuk első püspökünk emlékhelyét a dévai várban.

Július 7-én, csütörtökön, nagy izgalommal vártuk testvéregyházközségünk kis csoportjának érkezését. A szívélyes fogadtatás, amelyben asszonyaink részesítették a távolról érkezőket, az erdélyi vendégszeretet gyönyörű példája volt. A csapat egy részét az általuk küldött fényképekről már ismertük, de a személyes találkozás sokkal többet jelentett az elektronikus levelezésnél. Az elszállásolás családoknál történt, majd a délutáni órákban a templomban találkoztunk, ahol dióhéjban bemutattuk egyházközségünk történetét és jelen életét. Ezt egy →

→ kötetlen baráti beszélgetés követte: ők rólunk kérdeztek, mi pedig reájuk voltunk kíváncsiak.

Látogatásuk alkalmával asszonyaink a kenyérsütés fortélyait ismertették meg a vendégekkel, majd alkalom nyílt megismerkedni a keblitanács tagjaival is, és elbeszélgetni egyházközségünk fontosabb kérdéseiről, megvalósítandó terveinkről. Bemutattuk a kovácsműhelyt, a kerekes- és kádárműhelyt, valamint azokat a szótteseket, amelyek nagy szorgalomról és pontosságról tesznek tanúbizonyságot. Sajnos öregedő népi mestereink nincs akinek továbbadják a tudást, és keserűséggel vallották valamennyien, hogy a fiatalabb nemzedékekből hiányzik az elszántság, a kitartás, ami tovább éltetné a már művészi szintre emelt szakmát. A falu határában tett szekerezés alkalmával vendégeink elmondták, hogy az itt megismert vidéki élet a 19. század Amerikáját villantja fel lelki szemeik előtt.

Az ittlétük igazi fénypontja a vasárnapi istentisztelet volt. Marta Flanagan lelkész úr ünnepi beszédében hangsúlyozta, hogy idegenekként jöttünk hozzánk, azonban az itt kötött barátságok, az a melegség és szeretet, amellyel befogadták őket vendéglátóik, mindent megváltoztatott. A helyi nőszövetség egy része egy kis énekcsoporttal kedveskedett amerikai testvéreinknek, akik meglepődve hallották, hogy az egyik ének anyanyelvükön szól. Az istentisztelet után az ünnepség a helyi Kultúrotthonban folytatódott, ahol a jókedv és a derű volt a főszerep.

A csoport egyik tagja bevallotta: kételkedett, amikor

azt mondták, hogy erdélyi utazásuk legkiemelkedőbb része a testvérgyülekezetben eltöltött idő lesz. Most azonban örömmel tapasztalta, hogy ténylegesen az itt eltöltött napok, az itt megismert emberek tették számára emlékezetessé ezt a zarándoklatot. Hiszem azt, hogy a személyes kapcsolat által szövődött barátságok a fizikai távolság ellenére sem fognak elgyengülni, hanem közelebb hoznak bennünket egymáshoz. A zarándokok jelmondata így hangzott: „Nem kell egyformán gondolkodnunk, hogy egyformán szeressünk”. Talán nekünk sem árt ezen elgondolkodni!

Szökőév Homoródszentmártonban

ifj. Szombatfalvi József

Július 20. és augusztus 1. között egy-egy hétig 16, illetve 26 gyülekezeti tag látogatott el Homoródszentmártonba a San José-i testvérgyülekezetből. Négy év, ennyi idő telt el legutóbbi látogatásuk óta, amikor 28-an jártak nálunk, és megfogalmazták, hogy látogatásaikat négyéves ciklusokban képzelik el úgy, hogy minden második évben részünkről is történjen látogatás náluk.

Az akkori tervet tett követte, és íme: egy összesen 42 tagot számláló küldöttség jött hozzánk, nem csak látogatni, de közösen dolgozni, énekelni, barátkozni is. Mindkét csoport budapesti látogatással kezdte, majd Kolozsvár következett, és útban Homoródszentmárton felé megnézték az 1568-as országgyűlés színhelyét és a mészkői templomot. Az első csoport felnőttekből állt, míg a

másodikban 18 ifjú és nyolc felnőtt volt.

A vendégek du. érkeztek gyülekezetünkbe. Szobafoglalás után a tempom megtekintése, a négy évvel ezelőtti közös munka, a labirintusz számbavétele következett.

A látogatás másnapján a Gellérd Imre-ház tetőzetén dolgoztak közösen a helyiek és vendégek. A munkálatot nem tudtuk befejezni, azt helybeli szorgos kezek tették meg a következő napokon Molnár Sándor vezetésevel.

Mivel a testvérgyülekezeti kapcsolattartó, Monty Low táncol a San Francisco-i Eszterlánc nevű magyar néptáncgyűttesben, és betekintést akart nyerni a Felsősfalván zajló tánc táborba, az egész csapat felkerekedett és az estét tánc tanulóval, valamint táncolással töltötte.

Pénteken kirándulás volt programon: Székelyderzs, Székelykeresztúr, Segesvár, Berethalom és Keresd útvonalat jártuk be, ahol szebbnél szebb építészeti, történelmi és kulturális remekeket nézhettünk meg. Ezen a kiránduláson is jónéhány szentmártoni vett részt kihasználva az ismerkedésre, beszélgetésre adott alkalmakat. Nagy Boglárka így emlékezik erre: „Az első kiránduláson először csak hallgattam, hogy miről beszélnek, és kezdtem ráébredni, hogy ezt a szót is értem és ezt is, megértem egy mondatot, kettőt. Így elhatároztam, hogy odaülök valaki mellé, hogy kicsit beszélgessek vele. Természetesen nem vettem bele magam egyből a mély vízbe. Volt egy hölgy, aki tanult magyarul és először vele próbáltam meg beszélgetni. Aztán másokkal is, és nagyon örültem, hogy értem, amit mondanak. Egyre többet és többet értettem.”

Vendégeink nem csupán kirándulni jöttek, hanem céljuk volt gyülekezetünk jobb megismerése, minél több új ismerős szerzése, hogy minden kapcsolat, barátság által erősöd-

jön a gyülekezeteinket összefogó kötetek. A szombati napnak egyik kiemelkedő mozzanata volt, amikor a vendégek megbeszélést tarthattak a keblitanácsi és bizottsági tagokkal. A hangulat megeremtése, illetve a másnapi istentiszteletre való készülés érdekében megtanultuk a *Székely áldás* (Házi áldás) című éneket először magyarul, majd angolul, végül a kettőt együtt. Ezután a gyülekezeteink gondnokai: Madelin Morrow és Tímár Gyula mutatták be közösségeinket, és beszéltek a gyülekezeti életről általában, majd amolyan kérdezz-felelek alakult ki, aminek során jobb betekintést nyerhettünk a egymás közösségeinek életébe. Ebéd után a vendégek falunézőbe mentek.

A nap második kiemelt eseménye volt, amikor a vacsorát különböző családoknál fogyaszthatták el vendégeink megismerkedve a székely vendégszeretettel; erről szóltak beszámolóik, amikor elmesélték, hogy a házigazdák milyen finomságokkal, ötletekkel tették kellemessé és emlékezetessé a vacsorát.

Vasárnap az ünneplés jegyében kezdődött, ugyanis ekkor konfirmált gyülekezetünk egyetlen konfirmandusa: Zsombori Zsombor. A szószéki szolgálatot a San José-i lelkész, Nancy Palmer Jones végezte, prédikációja címe: *Parányi magból a világ áldásává válni*. Hogy vendégeink is követhessék az eseményeket, két nyelvű istentiszteletünkön a káté kikerdezése is két nyelvű volt, no nem a konfirmandus számára, hanem a vendégeknek, mivel ők kézbe kapták a kérdések fordítását, ezáltal is mélyebb ismeretet szerezve vallásunkról.

Az istentisztelet keretében a kölcsönös köszöntéseket követően sor került az ajándékok átadására is. Az egyházközség részéről egy női székelyruhát ajándékoztunk a testvér-egyházközségnek, valamint minden látogatónak erre az alkalomra készített pólókat. Vendégeink egy batikolt asztalterítőt, egy szanszkrit Namaste (jelentése: a bennem lévő isteni köszönti a benned lévő istenit) feliratot és a világvallások jelképeit tartalmazó táblát ajándékoztak, továbbá egy nyilatkozatot, amelyben többek között ez áll: „Ezennel kijelentjük, hogy továbbra is szeretnénk fenntartani szövetségünket, folytatni és mé-

lyíteni kívánjuk barátságunkat és valósi kapcsolatunkat.”

Az ebédet a természet lágy ölné kívántuk elfogyasztani, de az időjárás változékonysága miatt erről lemondunk, és az Ifjúsági Házban költöttük el az ízletes tokányt. Du. id. Bancsi-Rigó István tartott gondolatébresztő előadást a magyar motívumokról.

Hétfőn korondi vásárlás, borkóstolóval egybekötött ebéd a parajdi sóbánya borpincéjében, majd a szovátai unitárius templom megtekintése után a Medve-tó körüli sétá tette színessé a napot. Ezen a napon sem csupán utaztunk, vásároltunk stb., hanem énekelünk is. Erre így emlékezik Nagy Boglárka: „A második kirándulás alkalmával a papnőnek az az ötlete támadt, hogy elszerezné énekelni azt az éneket amibe nincs »R« betű. Mondta, hogy R mentes. Aztán kérdezett pár szót és így szólt a papbácsihoz: »R mentes éneket kérek, kérem!« Tudniillik ez az R mentes ének az »Az a szép, az a szép...« nótánk :-). Nagy lelkesedéssel énekeltek, és nagyon jó volt hallani, hogy érdekli őket a mi nyelvünk és a mi nótánk!”

Kedden délelőtt a kézimunkák iránt érdeklődők a helyi szöttesek, varrottások világában nyertek bevezetést. Ez a nap a várakozásról is

szólt, hiszen nagy izgalommal vártuk a második csoport délutáni érkezését. Alighogy megérkezett a második csoport, vacsora után indult haza az első, így az Isten hozott után hamar ki kellett mondanunk az Isten veledet is.

Szökőévről szóltam a címben, hisz látogatásai négyéves ciklusokban történnek, ezen évek egyfajta keretet adnak, határoznak meg. A látogatások szempontjából talán jól van így, hogy van egy évek adta keret, de hogy a kapcsolat szempontjából nem

az évek száma a meghatározó, az ki-tűnt abból, hogy egy alig tizenéves és egy szépkorú ember között, még a nyelvi korlátok ellenére is, barátság kötődhetett.

A második csoporttal is közmunkáltunk, a volt kántori lakot takarítottuk ki, amelynek földézetét, valamint utca és udvar felőli homlokzatát az ők anyagi támogatásával újítottuk fel. Természetesen a labirintussal való foglalatosság sem maradhatott ki, így a törött cserepeket az ifjak nagy lelkesedéssel törték még apróbbra, és ezen törmelékkel szórták

be a labirintus ösvényeit, ezáltal is színesebbé téve azt. Az ifjak egy része elsüllyedt sírkövek kiasásával is foglalkozott. Másnap a töröcsvári várat, a brassói unitárius és a Fekete-templomot néztük meg. A pénteki nap a közmunka folytatásával, valamint az első csoportéhoz hasonló tevékenységek jegyében telt. Estére tehénfejés volt tervezve. Lelkesedésükre jellemzően az előre jelzett egy-két jelentkező mellé még sokan felsorakoztak, és egy egészen nagy csapat ismerkedett a tehénfejés fortélyaival.

Szombaton Korond, valamint a Sóbánya látogatása következett. Este újra vacsora a családoknál. Csáka Ildikó szerint „a közös vacsora nagyon jó ötlet volt. Leginkább az tetszett, hogy minden apróságnak tudtak örülni. Sokmindent mutattunk, mondtunk nekik, és mindig sikerült egy mosolyt előcsalogatni.”

Vasárnap Geoff Rimositis lelkész prédikált, beszédének címe: *Hit határok nélkül*. Délután, a tokányt szintén az Ifjúsági Házban fogyasztottuk el, majd ezt követően megnéztük a Bükkfalván található Román Viktor-szoborparkot, melyet egy nagy séta követett a Homoród mellett, mely alkalmával megnéztük a falu egynéhány nevezetességét is. Este szüle- ➔

→ tésnapi köszöntőkre került sor, három ünnepelt volt, és számos ünneplő, így 90 tojásból készült gyönyörű és ízletes tortákkal köszöntöttük őket, Isten áldását kérve életükre.

Az ízes étek után tánc következett. Szász Andrea és párja mutattak be néhány táncot, majd Monty Low, kapcsolattartó vadonatúj székelyruhájában, példásan járta néptáncainkat. Pihenésként énekeltünk: a vendégek angolul, mi magyarul, egymást örvendeztetve.

Augusztus 1. volt a búcsúzás napja. Dél előtt még megbeszéltünk néhány alapvető dolgot, a diáktámogatási program folytatásáról, a következő látogatásokat érintő részletekről, ugyanis az a terv, hogy két év múlva újra látogatók mehessenek gyülekezetünkbe San Joséba.

A búcsúról Szász Réka így vall: „Nem is gondoltuk volna, hogy ilyen hamar eltelik ez a két hét, a búcsúzás nagyon meghatározó volt, máig hiányoznak a közös éneklések, kirándulások,

nevetések és beszélgetések, melyekből rájöttünk, hogy mennyire fontos tanulni más nyelveket.”

Mozgalmas két hetet éltünk meg, amelyben a vendégek lelkesedése mellett jó volt megtapasztalni gyülekezeti tagjaink hozzáállását, áldozat- és segítőkészségét, hogy e látogatás minden eseménye gördülékenyen történjen.

Ez esztendőről szökőévnnyire tervezik újra jönni, akkor is szeretettel várjuk őket.

ifjúsági oldal

Szállj fel, Szabéd madár!

Fülöp Júlia

Ezzel a felkiáltással és dallal indítottuk útnak az immár XV. ODFIE Színi Társulat Találkozókat, július 28-án, Szabédon. Biztosan tapasztaltad már, kedves Olvasó, hogy egy meghitt együttlét, egy kedves ölelés olyan, mintha zenéje lenne. Különös dallamok járták át a mi „együtt-létünket” is e néhány nap alatt, mi pedig önfeláldozóan táncra perdültünk. Pörög-tünk, csápolunk, ugráltunk, forog-tunk. Háromlépéses tánc volt ez.

Az egyik önmagunk fele irányult. Saját magát tette próbára a helybeliek és távolról érkezett egyetemesek közös szervezői csapata. Egy ilyen rendezvényen járó munka gyakran türelmep próbára, saját határaink feszegetése, ugyanakkor biztos út a jobb, emberibb önmagunk fele. De semmiképp sem teher. Öröm, a szó legteljesebb értelmében. Öröm a kalapácsolás, terítés, terelgetés, falugyűjtés, zsúrizás, éjszakai őrizet, irodai

munka, festegetés, takarítás is. Aztán önmaguk felé léptek azok a fiatalok, akik versenyezni érkeztek. Alakításukba, az álarcba saját magukat is beleszórták, a műhelymunkák alkalmával pedig képességeiket fejlesztették.

A tánc második lépése egymás fele vezetett. Ehhez a lépéshez a rendezvényt nyitó felvonulás adta meg a hangot, amivel a résztvevők mind a világgal, mind egymással tudatták, hogy vidám, zajos, fiatalos önmagukat hozták Szabédra. Az esti tábor-tűz, a Graphic koncert, a betfalvi buli, bál, a közös szórakozás, éneklés pedig megerősítette bennük azt, hogy itt otthon vannak. Ismerősök, barátok körében, ahol önmaguk lehetnek, s talán elengedhetik néhány napra mindennapi létük valóságait. A vendéglőadások alatt pedig, Bösendorfer zongorája mellett, Klamm tanár úr segítségével, majd a csikszögödiek falakat rengető tánca által egy újszerű közösségi élménynek lehettünk a részesei.

A harmadik lépés felfelé mutatott. Igen, ez az irány, persze nem a felhők, hanem a lélek magasságába. Ebben a különös együttlétben nemcsak egymás, hanem az Ő zenéjét is hallgattuk, a közös áhítatok és a Csécs Márton Lőrinc által tartott istentisztelet alkalmával. Persze tudtuk, hogy emellett állandó „adás” van. Ez a Zene akkor is szól, ha éppen nem erre figyelünk.

Július 31-én zártuk rendezvényünket, de ezzel a Szabédidő nem

járt le. Tovább táncoltuk azt egymással megosztott üzeneteinkben, leveleinkben, amelyek mind arról számoltak be, hogy Szabédon, ebben a közösségben otthonra találtunk, és visszavágyódnak.

Figyelemmel követtük a sajtó visszhangját, s rájöttünk, ottlétünk igazi lényegét csak az érthette, érezhette, aki ennek a világnak nem szemlélője, hanem részese volt. Mert nem lehet csak fellépő csapatokról, eredményekről, előadásokról, programról beszélni. Egy ilyen rendezvény lényege mindezek mögött van. Ami talán nem más, minthogy mindközben mi magunkban raktunk fészket szebb önmagunknak, szorosabbra kötött baráti szálaknak, Szabéd falucskájának és közösségének, s Neki. A Tánc pedig minden távolság ellenére folytatható, a Zene szól. Fülel!

A XV. ODFIE Színjátszó Találkozó díjazottai

Az első helyezést a **marosvásárhelyi Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet** nyerte el, második lett a **BEMUGRI** csapata (a **székelykeresztúri** Berde Mózes Unitárius Gimnáziumból), akik a közönség díját is hazavihették, a harmadik díjat pedig a **kolozsváriak** kapták. A bíráló bizottság a következő különdíjakat osztotta:

- különdíj: a **szentábrahámi** ifjúsági egyletnek;
- legjobb férfi főszereplő: **Bálint Barna** (Kobátfalva);
- legjobb női főszereplő: **Szöke Renáta** (Betfalva);

- legjobb férfi mellékszereplő: **Trinfa Zoltán** (Vargyas);
- legjobb női mellékszereplő: **Mátyás Beátrix** (Magyarsáros) és **Román Eszter** (Kolozsvár).

A Magyarországi Unitárius Alkotók Társasága (UART) Balázs Ferenc-díjban részesítette a **szabédiak** színjátszó csoportját, valamint a legjobb női alakításért díjazta **Farkas Andreát** (Sepsiszentgyörgy), a legjobb férfi alakításért pedig **Kakucsi Áront** (Berde Mózes Unitárius Gimnázium).

800 kilométernyi kaland két keréken

A János Zsigmond Unitárius Kollégium 7. biciklitúrája

Jobbágy Júlia

800 kilométer, 32 diák tanáraival együtt, 2 hét, s per-sze a biciklik; tulajdonképpen ez a biciklitúra alapanyaga, amelyet a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium idén 7. alkalommal szervezett meg. A cél ezúttal a Parâng hegycsoportban lévő Transalpina, Románia legmagasabban fekvő útszakasza.

A kaland július 24-én, vasárnap reggel 8-kor indult a kollégium udvaráról. Bár az eső próbálta megakadályozni az indulást, végül alulmaradt, így a szülők, nagyszülők és barátok sűrű integetései közepette a rendőrség biztonságos kíséretében büszkén tettük meg az első kilométereket a városból kifelé haladva.

Első napunk végcélpontja Torockószentgyörgy volt, ahol a helybeli unitárius lelkész, Vagyas Attila szakácssegédjeivel együtt várt bennünket a fenséges vacsorával a Rudnyánszky-kúria udvarán. Útközben Torockón megtörtént az újoncok beavatása. Minden „régí” túrás kiszemelt egy újoncot, akinek a fejét rituálisan belemártotta a csorgó hús vízbe, egyfajta keresztelésképpen. Ettől a pillanattól kezdve nem voltak újak és régiek, hanem egy csapatként tekertünk tovább.

Az első közös alvás után reggel ismét nyakunkba vet-tük az utat. Előttünk 50 megteendő kilométer állt. A fo-lyamatos ereszkedés után megálltunk Nagyenyeden, ahol körbevezettek a Bethlen Gábor Kollégiumban, majd folytattuk utunkat Enyedszentkirály felé, ahol az éppen újjáépülő Bánffy-kastélyt tekinthettük meg. Külö-nösen jó érzés volt látni, ahogyan a régi épület lassan visszanyeri eredeti kinézetét.

Esti szálláshelyünk a ritka szépségű marosszentimrei templom udvara volt. Itt kezdett el az általunk „aprószeműnek” becézett eső kísérteni bennünket. Éjfél táján esni kezdett, de szerencsére reggelre elállt, így a Se-bes partjára vezető utunkat napsütés kísérhette.

Már a harmadik napnál tartottunk, és ahelyett, hogy elfáradtunk volna, egyre jobban kezdtünk tekerni, egyre komolyabban végeztük a ránk bízott feladatokat, illetve a hangulat egyre jobb, vagy ahogy mi neveztük, egyre bringasztiкусabb volt.

A Sebes-parti táborhelyünk szépségét nem lehet sza-vakban kifejezni. Egy magántulajdonban lévő rendezett partszakaszon sátorozhattunk, amelynek meghittsége lé-legzetelállító volt.

Csontjainkat megpihentetve reggel a kolozsvári ma-gyar televízió négyfős stábjának kíséretében tekertünk a Lotru partja felé, ahol párnapos pihenőt terveztünk. A kerékpárosok nagyszerűen tekertek, így, a hosszú táv el-lenére, időben eljutottunk a táborhelyünkre.

Másnap mindenki kedvére süttette a hasát a folyó partján, és az előző napok fáradalmait rendesen kipihen-hette. Közben mostunk, rengeteg krumplit pucoltunk, és rengeteget lustálkodtunk.

A hatodik napon ismét utolért az eső, és csak esett, esett, és nem szándékozott megállni. Így kénytelenek

voltunk feltalálni magunkat az esőben is. Énekeltünk, jó-kat főztünk, csónakáztunk, úgyhogy végül elviselhető volt a rossz idő is.

Másnap reggel – mivel a folyó egyre csak duzzadt – kénytelenek voltunk otthagyni az idillikus környezetet, és nekiláttunk a nagy feladatnak: elkezdtünk tekerni a Transalpina felfelé. A kényszertávozás miatt, sajnos, nem tudtunk elsétálni a Gálcescu-tóhoz, de a fő feladat →

→ teljesítésének a vágya gyorsan elterelte a figyelmünket erről a tényről. Jókedvvel és esőkabáttal felszerelve vígan tekertünk felfelé.

Az út, a táj mesés volt, de ahogy közeledtünk a 2000 méteres magassághoz, egyre zordabb volt az idő: köd, szél és eső kísért felfelé. Bármennyire is lehetetlennek tűnt a küldetés, végül, büszkén jelenthetjük ki, hogy teljesítettük! Ettől a megvalósítástól új erőre kaptunk, miközben szó szerint a fellegekben tekertünk. Aztán a körülmények egyre kedvezőbbek lettek. A hegy másik oldalán ott várt ránk a napos oldal. Ereszkedés közben egyre jobban éreztük, ahogyan a nap átsüti egész lényünket. Ráadásul az egész hetünket szebbé tette, hogy félúton ereszkedés közben megleptek egy négycsillagos szállodai ebéddel. Na aztán ettől már nagyon szép lett az életünk.

Annyira belejöttünk a tekerésbe, hogy úgy döntöttünk, hogy eltérünk az eredeti tervtől, és nem maradunk az Urdele-hágón éjszakára, hanem egyenesen Târgu Jiut célozzuk meg, ahol vártak ránk a meleg, puha panziós ágyak, a zuhanyzók, a kényelem, s minden, amire csak megfáradt testünk vágyott.

Brâncuși városában két napot töltöttünk, vagyis pontosabban három éjszakát. Estére értünk a panzióba megfáradtan, mocskosan és elázottan, így mindenekelőtt pihentünk egy jót. Reggel aztán rendbe szedtük az utánfutóinkat, kitakarítottuk az autókat, rendet raktunk a csomagjaink között, és délután betekertünk a városba, ahol együtt megnéztük Brâncuși alkotásait az általa tervezett parkban, majd kis csoportokban mindenki felfedezhette a várost.

Mivel a panzió tulajdonosa is értékelte a túránkat, s érdekesnek talált bennünket is, megengedte, hogy még egy éjszakára fél áron ott maradhassunk a csodálatos szobákban. Így tovább élvezhettük a kényelmet.

A kilencedik napunk reggelén nem lustálkodhattunk sokáig, ugyanis el kellett jutnunk a Petrozsény mellett lévő Boli-barlanghoz. Mivel az odavezető útszakasz nagyon forgalmas volt, autóval és vonattal érkeztünk meg Petrilára.

Este amellet, hogy barlangban aludtunk, még egy nagyszerű eseménynek voltunk a részesei: Antika születésnapját is együtt ünnepelhettük. Azért a barlangban alvás szülinappal fűszerezve nem mindennapi dolog, úgyhogy meg is próbáltuk maximálisan kihasználni.

Reggel otthagytuk a barlangot, és ezúttal ismét egy folyópart mellé telepedtünk, pontosabban a Râul Mare mellé, amely helyet a hátszegi nyugalmazott rendőrkapitány, régi jó barátunk, Toma úr ajánlott nekünk. Mivel nagyon megtetszett, az lett a vége, hogy egy teljes napon át kényeztettük magunkat a vízparton. Dél előtt mindenki intenzíven süttette a hasát, előkerült a csónak ismét, na meg a sok szennyes, úgyhogy munka is akadt bőven a sok lazálás közepette.

Délután a henyélést megunva ellátogattunk Sarmisgetuzára, majd megnéztük országunk legrégebbi templomát Demszusban. Aztán egy éjszaka pihenés, s reggel indultunk is tovább.

Utolsó esténket Marosszentimrén töltöttük. Itt már nagyon fáradtak voltunk, s mindenkinek csak az járt a fejében, hogy milyen lesz ismét otthon.

Aztán eljött a nap, az utolsó nap. Reggel különlegesebb megbeszélést tartottunk. Felelevenítettük a bejárt utat, és visszajátszottuk az eseményeket. Jó volt közösen még egyszer feleleveníteni az immár mögöttünk lévő történeteket.

Lassan elkezdtük az utolsó kilométereket tekerni hazafele. Kicsit szívszorító érzés volt, mentünk is volna, meg nem is. Azért, hogy időben hazaérjünk, és hogy a nagy forgalmat se akadályozzuk, bevalljuk töredelmesen, hogy csaltunk egy keveset, ugyanis egy, a már lebringázott 800 kilométerhez képest kis távot kocsikkal tettünk meg, hogy ne szegjük meg az ígéretünket, miszerint délután hat órára érünk haza.

Aztán beértünk: a városba, majd a központba és végül az iskolánk udvarára. A környéken már vártak: a szülők, nagyszülők, barátok, ismerősök és az elismerő tapsvihár közepette büszkén vonultunk be az udvarra, és ráadásnak köszönetképpen bringáztuk egy tiszteletkört. Ahogy beértünk, előbb lerohantuk az édességes asztalt, amit a szülők előkészítettek számunkra, majd kiosztottuk az okleveleket, amelyek idén rendkívül szépek lettek és különösen értékesek, ugyanis Feri keze munkáját dicséri rajta minden egyes vonal.

Az udvarról szép lassan mindenki hazament. Csend és űr lett, a bringák eltűntek, a kocsik leparkoltak. A túrának hivatalosan péntek délután vége lett, de mindaz, ami az alatt a bizonyos két hét alatt történt még sokáig megmarad mindannyiunkban. A főcél teljesítésének élménye, a csoportos bringázás, a Boti főztjeinek íze, a friss reggelik áldása, az egymásrautaltság, a biztonság érzése, a megannyi gyönyörű táj, a sok kedves ember, akikkel találkoztunk utunk során, és a sok leírhatatlan élmény melyet nem lehetett egyszerűen lezárni egy délután folyamán. Sok minden történt velünk, amit nem akarunk elfelejteni, úgyhogy elnézést kérünk mindenkitől, akivel találkozunk, és már nagyon unják a bringás történeteinket, de nekünk az a két hét, az a csapat, az a helyzet egy teljesen más világot jelentett, amibe nagyon beleszerettünk, és nehezen szokunk vissza, ezért lehet, hogy még egy darabig részünkről rengeteg bringásztikus történetet fognak hallani. Hogy meddig? Talán a következő túráig, addig is még nézegetjük az idei képeket, gyönyörködünk bennük, és tervezgetünk, hogy merre induljunk jövőre, Ne felejtse el nagyon bennünket, mert nemsokára újra feltűnünk a horizonton.

Fogorvosnál

Ezt a fogat ki kell húzni, de előtte tessék bevenni ezt a nyugtatót! – mondja a fogorvos a székben ülő betegnek.

– Nem szükséges bevenni, nem ez az első foghúzásom! – mondja a beteg.

...! – magyarázza meg tanácsát a doki. (A poén a rejtvényben.)

Vízszintes: 1. A poén első része. 14. Famintázatot készít. 15. Műszaki munkával foglalkozó. 16. Angol fiúnév. 17. Mesél. 18. Hasad a tó jege. 20. Tan, régiesen. 21. Női név. 22. Nagyon kicsi méretű. 23. Mindig a fejét ütik. 25. Bogár tojása. 27. A magyar főváros egyik felének lakója. 29. Gyerekirodalmi alkotás. 30. Kikötőhíd. 32. Nehéz fém. 35. A verseny cél előtti része. 36. Nagyközség Udvarhelyszéken. 39. Angol sörfajta. 40. Személyes névmás. 41. Geminálás. 42. Tanácskozás. **44 A poén befejező része.**

Függőleges: 1. A környezetbe beolvadó árnyalat. 2. Származás. 3. Támogat. 4. Szerte. 5. Vendéglóban olvassák. 6. Nem akarja kimondani az igazságot. 7. Süteményféle. 8. Evelin, becézve. 9. ..., vidi, vici, latin szállóige: Jöttem, láttam, győztem. 10. ..., az is, mindegyik. 11. Felesége van. 12. Fa beoltása. 13. Zavaró. 19. Hallucinogén anyag, alpha-methyltryptamin, röviden. 24. Muzsika. 26. Szegény, mint a templom ..., szólás. 28. Volt keletnémet teherautó márka. 29. A Micimackó szerzője. 31. Ennivaló. 32. Hajdan, rég, latinul (OLIM). 33. Repülőjegyet érvényesít. 34. Mosó ... mosodája, gyermekkönyv. 37. Szántóeszköz. 38. Atomtömegegység, röviden. 42. Távolra mutató névmás. 43. Kiloliter, röviden.

Pistike magyarórán

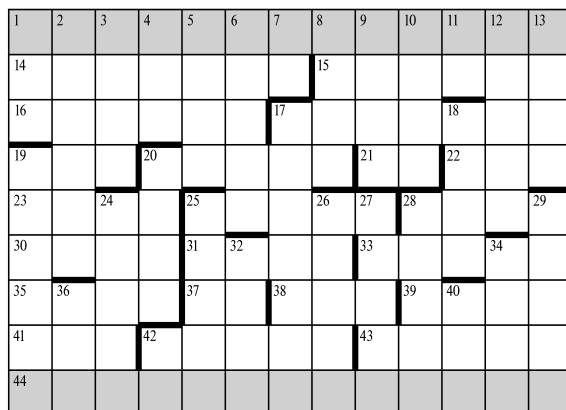
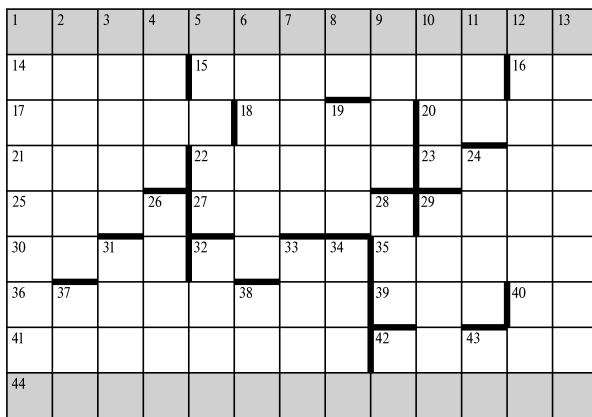
– Eddig siralmas a feleleted, Pistike! Tudnál valamit mondania XVIII. század költőiről?

...! – jön a gyors felelet. (A poén a rejtvényben.)

Vízszintes: 1. A poén első része. 14. Tarka-barka abroszra való bor! 15. Porcelánföld. 16. Kolostor Bákó mellett. 17. Meggondoló, latoló. 19. Amerikai Samu. 20. Becsület. 21. Li-

bahang. 22. Bázis vizes oldata. 23. Morajló. 25. Leveleket, csomagokat továbbító intézmény. 28. Magyar operaénekesnő (Sylvia). 30. Oxigén módosulat. 31. Kuruc vezér volt. 33. Udvarhelyi költő (Sándor). 35. Huszárparancs. 37. Sír. 38. Mértékegysége a newton. 39. A partra jut. 41. Menyasszony. 42. Személyében. 43. Sértő. **44. A poén befejező része.**

Függőleges: 1. Csernáton vára. 2. Moldva Köztársaságban élő népcsoport. 3. Holland sajtóváros. 4. Központi csillagunk. 5. Háromtagú zenei együttes. 6. Szándékozó. 7. Nátrium. 8. Magyar énekes. 9. Magyar kabarészerző volt (Károly). 10. Dal. 11. Kés része. 12. Kairó folyója. 13. Nem áll biztosan. 17. Feszélyezetten viselkedik. 18. Élelmiszer és kenőanyag. 19. Elcsépelte üres mondás. 20. ... Lisa, Leonardo da Vinci híres képe. 24. ... Ivaniszzevics, horvát teniszcsillag. 25. Valaminek a széle. 26. Teher, Arany Jánosnál. 27. Egysejtű állatka. 28. VAAÁL. 29. Szegely. 32. Latin előjáró, jelentése: nélkül. 34. Kolozs megyei település, vára volt. 36. Országos Rendező Iroda, röviden. 40. Robbanóanyag. 42. Belga és német autójel. (A rejtvényeket Forrai Tibor készítette.)

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitarius Egyház
Kolozsvár
Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség:
Demeter Sándor Lóránd főszerkesztő
Bálint Róbert Zoltán szerkesztő
Sándor Krisztina médiareferens

Munkatársak:
Asztalos Klára (Nők Világa)
Gergely Noémi (ifjúsági oldal)

Tördelés: **Virág Péter**
Korrektor/olvasószerkesztő:
Kürti Miklós

Készült a kolozsvári Gloria Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927

kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitarius Egyház
központi honlapján: www.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció:

Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos felvilágosítás:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

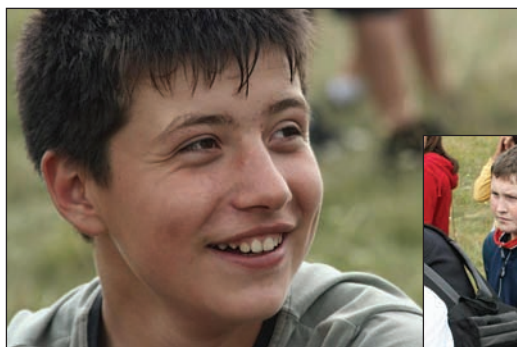
A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
a tárgyhoz előtti hónap 20-a.

Kéziratokat nem őrzünk meg
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

A lapszám megjelenését
a Communitas Alapítvány
támogatta.

A táborozás ideje volt

Lapszámunk szerzői: **Bartha Mária Zsuzsánna** lelkész (Nagykároly), **Benedek Enikő** út- és hídépítő almérnök (Segesvár), **Blénessy Jolán** (Székelyudvarhely), **Czire Szabolcs** teológiai tanár (Kolozsvár), **Ferenczi Enikő** kórházlelkész, mentálhigiénés szakember (Kolozsvár), **Fülöp Júlia** gyakorló teológus (Alsófelsőszentmihály), **Gál Zoltán** lelkész (Gagy), **Gyerő Dávid** lelkész, közigazgatási előadótanácsos (Kolozs–Kolozsvár), **ifj. Szombatfalvi József** lelkész (Homoródszentmárton), **Jobbágy Júlia** teológiai hallgató (Kövend), **Lőrinczi Krisztina** óvónő (Városfalva), **Makkai-Ilkei Ildikó** lelkész (Bencéd), **Moldován Szeredai Noémi** lelkész (Csekefalva), **Molnár Imola** gyakorló teológus (Felsőrákos), **Pap Mária** lelkész (Szentivánlaborfalva), **Pálffy Tamás Szabolcs** lelkész (Marosszentgyörgy–Szászrégen), **Páll Krisztina** tanár (Bencéd), **Szabó Csengele** teológiai hallgató (Sepsiszentgyörgy–Kolozsvár), **Szabó László** lelkész (Szind–Kolozsvár), **Szász Fülöp György** ny. kerámiamodellező (Medgyes), **Szén Sándor** lelkész (Siménfalva), **Zsemberowsky Márta** (Bözöd)